

Mr. W. Pryhoda,
48 Cleon St.,
Rochester, N. Y.

БЕРЕСЕНЬ

1941

UKRAINE УКРАЇНА

МІСЯЧНИК

**БЕЗ УКРАЇНИ НЕМАЄ СПОКОЮ
В ЄВРОПІ!**

ЗМІСТ:

Без України немає спокою в Європі	2
Памяті Команданта	3
Ніч Команданта	3
Відоме полк. А. Мельника і ПУН	4
Др. С. Демидчук Наші проблеми і завдання	5
Василь Карівець Жовто-блакитний чи бла- китно-жовтий прапор?	6
Г. Свистун Наші завдання під сучасний момент	7
А. Ш. Три кріси	10
Т. Дмитренко Ви йшли в кривавий тан	11
Жіноча сторінка	12
Мадяри в Галичині	14
Нарис історії української культури	15
Наші культурні надбання	16
М. Всегоренко Холм, Грубешів і Посяння	18
Хроніка нашого життя	22

**КРОВ БЕЗІМЕННИХ ГЕРОІВ НЕ ПІШЛА НА МАРНО!
ВОНА ЗРОДИЛА НОВИХ МЕСТНИКІВ-ГЕРОІВ!
ВОНА ПІДГОТОВИЛА УКРАЇНСЬКІ НИЗИ ДО РОЗПРАВИ
З ВОРОГАМИ І ДО ОСТАТОЧНОЇ ПОБІДИ!!!**

UKRAINE

Published monthly by the Organization for the Rebirth of Ukraine.

149 Second Avenue

New York City

Edited by Editorial Staff.

Mailing address: P. O. Box 13, Station D, New York City

Yearly Subscription: \$1.50 in America, \$2.00 elsewhere.
Single Copy 15 c.

Reentered as second class matter February 21, 1941, at the post office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Vol. VII.

September, 1941.

No 203.

БЕЗ УКРАЇНИ НЕМАЄ СПОКОЮ В ЕВРОПІ!...

Скромні вістки, що доходять до нас по той бік океану, вказують на те, що виповідження війни Німеччиною Совітам, українці прийняли з величю радістю і з вірою, що справа України знайде тепер належну розв'язку. Зорганізовано навіть спеціальні військові частини, завданням яких мало б бути привертати спокій і порядок на українських землях.

Фактом є теж, що Організація Українських Націоналістів, яка постійно стояла і дальше стоїть на сторожі інтересів Вільної України, помимо острого спротиву німецької влади, доконала історичного акту проголошення Самостійності Української Держави.

Цей акт, це безперечно грізне мemento для усіх наїздників українських територій, що простягають свої хижацькі лабеті по українські землі.

Актом цим славна ОУН дала наглядний доказ, що ніхто не сміє правити нашими землями крім українців.

ОУН доказала цілому культурному і некультурному світові, що паном України є тільки Український Нарід.

Історія найостанніших часів маркантно навчила наших наїздників-гнобителів, що їм на українських землях не везе!

Бо не тільки пропала темна царська Росія, розлетілася цісарська Австрія, шезла монархія Польща, кінець прийшов псевдо-демократичній Чехії і варварській Румунії, в хаотичнім поспіху з наших окупованих земель вириває дика, азійська, червона орда, але і агресивній Німеччині прийде сумний кінець.

Всі вороги і наїздники України, без огляду, які вони не були б, остануться для українців тільки ворогами, яким конечно у догідний час треба задати смертельний удар і розпорозити

їх у нівеч.

Український Нарід не загинув в продовж віковсі неволі під терором кровожадних займанців, не загине він і тепер. Неволя для нього — це тверда школа національного життя, це запорука його національної життєздатности і залізної витривалости.

Ми горді з того, що славна Організація Українських Націоналістів доконала великого чину проголошення Самостійности. Вона зазначила, що безпошадно боротиметься зі зайдами, що ідуть на наші землі.

Ми горді з того, що тисячні жертви найкращих синів українського народу, що в підземелю боролися зі займанцем, не пішли марно. Ці безіменні борці-герої значать свій важкий шлях новими успіхами та побідами.

Радіємо з того приводу і заразом бажаємо їм успіхів у їхньому Святому Чині. Ми певні того, що на їхній визвольницькій дорозі ше повно хвилевих неудач, але ми певні-рівнож та віримо горяче, що кожній день зближає їх до Великої Побіди. Бо вони не мають претенсій ані до одного цяля чужої території, бажають лише того, що їм зовсім правно і слушно належиться.

ОУН на жовто-блакитному прапорозі виразно виписала: "СМЕРТЬ І ЗАГИБЕЛЬ УСІМ ТИМ, ЩО ПОВАЖУТЬСЯ ЗАГАРБАТИ НАШІ ПРЕДКІВСЬКІ ЗЕМЛІ!"

Тим, що вийдуть остаточнимі переможцями і знова володітимуть цілою Европою, Організація Українських Націоналістів зі своїм вождом полк. Андрієм Мельником у проводі і з попередьям мільонових українських мас, кидає світові визов — **Б Е З У К Р А Ї Н И Н Е М А Є С П О К О Ю В Е В Р О П І ! ! !**

ПАМ'ЯТІ КОМАНДАНТА.

Знову у полі ростуть чорні, високі могили... Одна... сто... тисяча... їх не порахувати. Це свідки нашого змагу, свідки Української Національної Революції... а між ними, одна з найдорожчих, могила на цвинтарі у Глібовичах. Там вже одинадцятий рік спочиває Красвий командант У.В.О., сотник **Юліян Головінський**, підло замордований ляхами у бібрцькому лісі 30-го вересня 1930 р.

Коротке але славне життя було Його уділом. Безмежна відвага, небуденна сила волі, почуття обов'язку і смертельна ненависть супроти ворогів нашої Нації гнала Його вперед, до чину. Одним із перших, на чолі 10-ї бригади УГА, входить Він після розгрому наїздника, пропам'ятного 30-го серпня 1919 року до Київа славити величне Свято Перемоги. Але і підчас пізнішої недолі зістає твердим. Страхіття тифу й голоду, знущання і ляцькі табори у Фридрихівці і на Ялівці не зломали Його віри і жадоби до чину, до боротьби. Підчас свого перебування на еміграції працює в Групі Української Національної Молоді і покінчивши ветеринарні студії в Брні на Мораві вертає до Краю. І тут кидається у вир революційної боротьби. Є всюди і — ніде; невловимий, незнаний ляхам, діє і наносить їм не один болючий

удар. Неймовірними видаються нам сьогодні епізоди Його підпольної діяльності. Яко Красвий Командант керував всіма акціями, додаючи своєю присутністю боеким підчас нападів певності і спокою. Не диво отже, що ляхи, не маючи ніяких доказів проти нього і безсилі видобути з арештованого у Львові Команданта будь яких зізнань, вивезли Його до ліса і там закатували. Після цього найпідлішого морду пущено вістку, що Його застрілено при спробі утікати. Але дві кулі в грудях і одна в чолі підтвердили здогади...

Великою втратою була Твоя смерть для Українського Націоналізму — довго і болюче її відчувалося... Але все нові й нові боекими приходили надхненні Твоїм Чином, щоб Тебе помстити. І в жорстокій боротьбі паде ворог. Ти, Команданте, будеш з нами... підеш одним з командантів під наказом Того, що спочиває в Роттердамі і поведеш за собою сотки, тисячі, мільйони... Ті чорні, високі могили вже підносяться... одна, сто, тисячі... їх непорахувати. Смертні з безсмертними ідуть спільними лавами. Вони незломні — вони, це запорука великої Перемоги.

— 0 —

М. Асканич.

НІЧ КОМАНДАНТА.

(Сл. пам. Ю. Головінському.)

Спадало сонце на німі поля,
В деревах розгойдалося і — зникло...
І притаїлась притомлена земля
В заграві нерозгаданого світла...
Росою вітер по траві пройшов
І нахилилася трава додолу;
На небі крав і на долині крав
Така палка, як не була ніколи!
І раптом наказ в негостинний край...
Завмерли темні постаті між листям,,
"Тут згинув Командант наш!" "Почесть дай!"
"Тут згинув Командант... на цьому місці...!"
"Молитва і Присяга!..." "Кілька слів
Ножем урізалось в тіла напнуті!
— Тут Він боровся... тут життя зложив
За самоту правду: "Мусим бути!"
Ми мусим бути! Ми мусимо творити!
Боротись, мучитись і умирати,
Щоб у бою зродився смілий Міт
Хороброго Чину й відплати.
Блаженні ті, що боряться за це,
Ті, що впадуть в бою блаженні тричі...
Він поведе нас з радісним лицем,
Покіннувши цвинтар свій в Глібовичах!

ВІДОЗВА ВОЖДЯ АНДРІЯ МЕЛЬНИКА.

У К Р А І Н Ц І !

В історичну хвилину, коли в огні війни на довгі десятиліття вирішується, бути чи не бути Українській Державі, звертаюся до Вас усіх, на рідних землях і на еміграції, з цим моїм словом:

Двадцять п'ять років провадив Український Нарід свою Визвольну Боротьбу проти ворожої окупації його земель, складаючи в ній нечувану данину чинів і крові. Носієм цієї боротьби після періоду військових дій 1918—21 років, стала підпольна організація революційних сил, що тепер її знаєте під іменем ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ. Бона донесла освячений кровю лицарів Маківки, Крут і Базару український боевий прапор до наших днів, — днів Карпатської України, — вересня 1939 р., і теперішніх хвилин, коли захована українська сила, з вихопленою у ворога зброєю виходить на світло дня, щоб створити цей день і нове життя нашого народу.

В ЦЕЙ ВЕЛИКИЙ І ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЧАС КЛИЧУ ВАС, УКРАЇНЦІ, ЗРОЗУМІТИ ПОВНУ ЙОГО ВАГУ, НЕ РОЗБИВАТИСЯ ПО

ДРІБНИХ, НЕТРИВКИХ ОСЕРЕДКАХ, А СТАТИ МОНОЛІТОМ НАВКРУГИ О. У. Н., ЯК ВИРІШНОЇ СИЛИ УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ДО РОЗБУДОВИ ОСНОВ НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.

В незмірних завданнях, які стоять перед нами, не сміє бути зайвих і не сміє бути добровільно зложених рук. Кожний українець чистого серця й доброї волі, кожна вартісна й досвідчена одиниця мусить знайти своє місце в національно-державному будівництві.

З рамени Проводу Організації покликано до життя фахові тіла з представників української науки й професійних організацій, що мають за завдання розробляти деталі цього будівництва й підготовляти його здійснення. В цій площині й повинна прийти тривала концентрація українства для конкретних, річевих національно-суспільних завдань.

Також вперед під одним Прапором і Проводом!

**ХАЙ ЖИВЕ САМОСТІЙНА, СОБОРНА
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА!
АНДРІЙ МЕЛЬНИК**

Голова Проводу Українських Націоналістів.

ВІДОЗВА

ПРОВоду ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

Український Народе!

Твоя довголітня тяжка боротьба за власну Державу наближається до переможного кінця.

З поразкою відвічних ворогів — Польща розбита, а Москва перед поразкою. Польща й Москва дали доказ своєї життєвої нездібности, бо будували своє існування на неправді і насильстві.

По довгих роках неволі й страждань, Ти, Український Народе, маєш нагоду знову увійти в сімю європейських народів. Перед Тобою шлях до вільного життя й власного державного будівництва.

Довга тяжка неволя залишила сліди в українській душі. Нераз в історії України у найбільш переломових її хвилинах, підносилися темні сили, й у вирішальний для народу час вносили анархію та руйну. Було би непростимим злочинцем перед Україною та ганьбою і соромом перед світом, щоб повторилися 1917—18 рр., коли то руйніницькі сили внеможливили відбудову української державности.

Передумова остаточного успіху — це єд-

ність українських визвольних сил та одно керівництво дальшою боротьбою, запорука нашої перемоги — це Український Націоналізм. У його провіді стоїть революціонер, вояк, державник, полковник Андрій Мельник, колишній начальник штабу української героїчної армії, найблищий співробітник Симона Петлюри й Євгена Коногальця, а в рядах ОУН — учасник українських визвольних змагань та українська молодь.

СТАВАЙ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ, ОДНИМ ФРОНТОМ У ЦЕЙ РІШАЛЬНИЙ ЧАС ПІД НАКАЗИ АНДРІЯ МЕЛЬНИКА ДЛЯ ДАЛЬШОЇ БОРОТЬБИ ЗА СВІЙ НАЙВИЩИЙ ІДЕАЛ.

Український Народе!

У твоїх руках лежить твоє майбутнє. Ти мусиш зрозуміти вимогу хвилі, кинути всі творчі сили для будови нового українського життя й дати рішучу відсіч темним силам бунту та розкладу, що завжди ділали на згубу України.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ВЗИВАЄ ТЕБЕ ДО ТВЕДРОЇ НАПРУЖЕНОЇ ПРАЦІ У ТВОРЕННІ НОВИХ ФОРМ НАШОГО БУТТЯ, ДО РОЗБУДОВИ ПОЛІТИЧ-

НОГО, КУЛЬТУРНОГО І ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ, ДО ПОРЯДКУ І ДИСЦИПЛІНИ УКРАЇНСЬКОЇ СИЛИ ТА ДО ДАЛЬШОГО ЗМАГУ ЗА УКРАЇНСЬКУ СОБОРНУ, САМОСТІЙНУ ДЕРЖАВУ.

Ти, український народе, повинен стати справжнім господарем на своїй землі. У твоїх

руках майбутність української нації.

ХАЙ ЖИВЕ САМОСТІЙНА, СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА!

**ХАЙ ЖИВЕ НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ!
ХАЙ ЖИВЕ ПРОВІДНИК АНДРІЙ МЕЛЬНИК!**

Провід Українських Націоналістів.

Др. Семен Демидчук.

НАШІ ПРОБЛЕМИ І ЗАВДАННЯ.

Сучасне положення Америки серед всесвітнього катаклізму вимагає спеціальної уваги нас, американців українського роду. Велика нова ботьківщина вимагає від нас думання й ділання спеціального всім американцям, новим та старим. щонебудь американський уряд від нас зажадає, мусимо без застороги сповняти. Це аксіом, отже твердження, що не потребує доказу.

Та заки уряд видасть розказ, кожен громадянин має право, а то й обов'язок від себе подавати урядові відповідні думки, ба навіть, згідно з засадами конституції, має право свої думки ввести в життя законними способами. На цій підставі ця група людей, що вважає себе американцями українського походження, має право виступати зі своїми поглядами не теперішнє положення та зі своїми передбачуваннями будуччини. І на підставі такого передбачування має ця українська група обов'язок докинути і свою цеголку до розбудови та закріплення великої Америки й її ідеалів.

Минула війна з участю Америки в ній, створила всесвітній трітвій ідеал, тобто Лігу Націй. Панує Загальний погляд, що Ліга Націй впала тому, що Америка до неї не приступила. І теперішня світова війна ніщо інше, а наслідок залишення Ліги Націй Америкою. Бо самий творець Ліги Націй, отже конкретно Америка, усумнілася в своє всесвітнє післанництво. Коли Америка вже тепер знайшлася в критичнім положенні і шукає доріг, як з цього положення вийти, то це кара за занедбання обов'язку.

Трапляється друга нагода Америці. Знову загрожує їй участь у війні. Ще страшніша жертва, чим попередна. Чи знову мають піти на марне ці всі зусилля, праці і посвята мільонів американців, якого-б походження вони не були? Отже спробуймо, на підставі минулого подати від себе, тобто від американських українців думку, як забезпечити усіх отим зусиллям, що їх Америка тепер робить. А коли наша

думка буде раціональна, то вона є теж і американським патріотичним обов'язком.

Скажімо по правді, що минулої війни не розв'язано українського питання. Ми, американці українського роду все твердили, що занедбання розв'язати українське питання було одною із важких приток теперішньої війни. Нема нам, американцям українського роду, чого скриватися з тим твердженням. Навпаки, саме тепер час цю справу кому слід пригадати, ба навіть і настоювати, щоб у будуччині наша Америка не повторила попередньої помилки. Бо така помилка може коштувати необчислені жертви на дальшу мету.

Як представити цю справу міродайним чинникам в Злучених Державах, це обов'язок цих українських організацій, що ми їх до цього покликали. Чуємо негодування загалу на бездіяльність нашого загально-українського представництва в Америці. Цього негодування нема що дальше скривати та йому потурати. З ним треба рахуватися і йому зарадити. Страх, що можна зробити помилку, є зовсім неоправданий. Бездіяльність гірша, ніж помилка серед праці та змагань. Помилки навчать нас знайти властивий шлях. Бездіяльність здеморалізує і так слабкі наші сили.

Отже треба нам усім серйозно призадуматися над двома шляхами праці: 1. Над видвиженням українського питання перед американським урядом, як можливо рішального чинника в цьому всесвітньому конфлікті; 2. придумання способів скріплення наших групових сил, щоб бути готовими на всякі можливості. Під словом "групові сили" розумію сили цієї групи, що її можна обняти словом "Американської України", або як згадано, американців українського походження.

І один і другий шлях праці є рівно важний і доцільний. Один має доповнити другий і тоді вийде гармонія.

Василь Карівець.

ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ ЧИ БЛАКИТНО-ЖОВТИЙ ПРАПОР?

Вікова неволя народу лишає по собі багато такого, що доводиться йому відчувати болюче тоді, коли він відроджується і повертає до нового державного життя. Так було і з нами, коли ми почали будувати серед тяжких обставин свій народний храм.

Між іншими справа національного гербу і прапору була одною з досить неясних і запутаних.

Тепер часто підчас національних свят, концертів і пікніків можна бути свідками, що уміщується укр. прапор у не належному місці, або попросту не уміщується на відповідній боці краски українського прапору. Часто трапляється, що навіть поміж зарядчиками підприємства приходять до дискусій, а навіть і суперечок, яка ведеться на тему — блакитна краска до гори, а жовта на долину і навпаки. Я сам мав можливість бути свідком такої гарячої розправи. Старші сперечалися і доказували, що блакитна частина прапору має бути на горі, бо небо є блакитне, а жовта, з огляду на те, що пшеничний лан є жовтий, повинна мати своє місце на ноліні. Молодь, що недавно прибула з Рідних Земель і мала змогу улаштувати національні підприємства, що дійсно проходили під знаком великого підйому і патріотизму, остюювала на тім, що барва українського прапору є жовто-блакитна.

Щоби краще зрозуміти ту справу, уважаю за відповідне згадати дещо про український герб.

Національно-державний герб у всіх народів усе є один, він має докладно означений свій вигляд і змінити його, як собі хто хоче, не можна. А тимчасом у нас тризуб рисується — як кому подобається. У нас багато видань національних відзнак та на кожній тризуб має інакший вигляд.

Те саме безладдя бачимо і в справі нашої національної-державної барви. В часі народних свят чи святкування ми все прикрашуємо жовто-блакитними хоругвами. Та як ті наші українські хоругви сваряться між собою! Одні мають горішню частину жовту, а долішню блакитну, а другі знова цілком навпаки. Причина тут, або незнання, або легковаження законів, що в таких справах обов'язують.

В часі нашого визвольного зриву було багато плутанини що до національних барв. Дехто доказував, що властиво наш національний колір є малиновий, бо такий прапор мала За-

порозька Січ. Знаємо теж, що товариства Січи прийняли були малинову ленту через плечі, а до того чомусь робили написи на ній у жовтій красці. Бувало теж, що на Східніх Українських Землях попри жовто-блакитну барву долучувало ще й малинову: мовляв це найкращий буде зверхній знак одної української національності.

В кожному гербі треба розрізнити дві частини: перша й найважливіша, це — знак, друга — поле, на якому він поміщений.

Кожна держава і кожний народ має свій герб. На протязі історичного бігу, український герб часто улягав зміні. З початку ще за княжих часів печатки галицьких князів Андрія і Льва вибивали льва опертого на скелю. Коли посвячувано (1864 р.) "Народній Дім" у Львові, то нагорі причеплено, як герб — льва. Були у нас теж спроби зробити українським гербом — архангела Михаїла, що властиво був гербом міста Київ. Прапори галицьких і буковинських Січей перед світовою війною мали архангела Михаїла на середині, а в кутах були часто — льви.

Годиться теж згадати, що за козацьких часів гербом являвся козак з мушкетом. На військовій печатці Богдана Хмельницького вразно виднів цей символ.

Інший знова герб був на Закарпатті, де місто льва рисовано медведя. Навіть зі скрамної фільми із днів слави Карпатської України, що американські українці мали можливість оглядати, можна було бачити медведя побіч тризуба.

Доволі говорено про ту справу, коли в 1917 р. повстала Українська Держава. Ішли довгі дебати, було багато поглядів і думок. Аж щойно перша влада відродженої української держави, Українська Центральна Рада, 22-го березня 1918 р. прийняла закон про державний герб української держави. Вона прийняла герб київського великого князя св. Володимира Великого, а саме тризуб.

Так і тризуб для нас українців, дорогий і цінний тим, що він як знак української держави, котра за Володимира Великого об'єднавала в собі всі українські тодішні землі, є знаком спільности цілого нашого народу, всіх земель, де наш народ живе.

По bliщім познакомленні з українським гербом, легше буде нам тепер розглянутись в справі українського прапора, бо прапор це тільки інша форма гербу. Одне і друге може

бути поміщене так на рухомому як і на сталому предметі. Приміром у першому випадку на стіні, а у другому на хоругві. Є різні роди хоругв: прапори, фляги, бандери і т. д.

Прапори визначаються тим, що один край полотна прикріплений є до держака. Зате у флягах та бандерах полотнина прикріплена до шнура. Звичайно прапори насять, а фляги і бандери тільки вивішують.

Вертаючись до самого гербу, мусимо зазначити, що в ньому жовтий (золотий) тризуб є гербовий знак і він є головною частиною українського гербу, тимто жовта барва є перша. Гербове поле, або щит українського гербу має барву блакитну. Тому блакитна барва, що заступає барву щита, отже другої складовини гербу, є — другою барвою українського прапора.

Розділ барв у прапорах звичайно має бути поземий, коли ж знова у флягах і бандерах доземий. При поземному поділі щита на два поля

геральдичний закон приймає горішнє поле за перше, а долішнє за друге. Тому, в українському прапорі в горішній смузі має бути барва жовта, а в долішній — блакитна.

Рівнож треба тямити, що геральдичний спосіб зазначувати правий і лівий бік гербу різниться від нашого щоденного. Правий бік гербу є все ліворуч від глядача.

Тому ми мусимо доложити всіх своїх старань та зусиль, щоб український прапор при кожній нагоді був вивішований правильно і щоб ми врешті зрозуміли, що ми тут на американському ґрунті повинні під тим оглядом поступати крок в крок за нашими рідними на рідних землях.

Пам'ятаймо все, що український прапор є жовто-блакитний і не робім більше помилок у тій справі. Український прапор це символ нашої найдорожчої святости, тому він повинен і мусить бути належно уміщений.

НАШІ ЗАВДАННЯ ПІД СУЧАСНИЙ МОМЕНТ.

(Думки, піднесені в промові п. Т. Свистуна на Укр. Нац. Звизі в Спрінгфілд, Н. Дж., 10-го серпня с. р.)

Говорити нині про Україну і українську справу є тяжко. Однак чим тяжче про українські справи говорити, тим більше треба про них говорити. Нема американського часопису де б не відніло імя Україна. І знова, не в тім справа, що те імя видніє, але справа в тім, що під тим іменем пишеться. Хто лише дещо тямущий в українських справах, то розуміє, що сприяло б інтересові та визволенню українського народу. Про Україну пишеться як про великий кошик з хлібом, який то кошик всіма силами хоче затримати у своїх кривавих руках Сталін і як той самий кошик хоче вирвати з Сталінових рук, кровожадний Гітлер. Про те, який там нарід жие на Україні, як тому народові поводитися, і які є правдиві бажання сего народу на Україні, або мало що пишеться, або цілком і не згадується.

Здавалося тоді, що ми, американські горожане, що походимо з кости і крови того народу, повинні сказати своє слово в обороні того народу, висвітлити його правдиві бажання, показати в ясному світлі його правдиву історію, його боротьбу за свою волю і свободу. Та ми це робимо у дуже маленькій мірі і без найменшої організації. І як дехто з українців впоминається, що таку справу треба робити організованим способом, то на се дістається по-

збуваючу відповідь: робіть це листами до редакцій.

Біда у таких відповідях на різні брехні, що пишуться в справі України і українців, є та, що підхід кожного поодинокого українця є відмінний а нераз і цілком помилковий, бо багато тут роджених людей, чи навіть старокраєвих українців не має найменшого поняття як відбити неправдиві заключення про український народ і з таких листів виходить мильне поняття про українців і їх змагання до волі. Найменше розумні люде вже до тепер додумалися, бо війна вже входить у третій рік кривавої боротьби, і від початку сеї війни українці і Україна майже через цілий час фігурують, що справу вияснювання визвольних змагань українців повинно робити якась тіло, що мало б означений погляд на справу і яке давало б всякі вияснення в українській справі. Але помимо цього, що ми маємо повно лідерів і в союзах і поза союзами і кожний з них зокрема знає як підходити до таких справ, до тепер українці не спромоглися зорганізувати відповідального інформаційного бюро, яке було б свого роду авторитетом для українських справ. Було в нас невелике і одиноке українське бюро в Вашингтоні, яким кермував як міг п. Евген Скоцко, та це бюро треба було знищити, бо створений Український Конгресовий Комітет є одинокий компетентний такими справами займатися. Український Конгресовий Комітет

дістав від зорганізованих українців такий великий мандат, якого дотепер ніодна група українських лідерів не дістала. Здавалося, що цей Конгресовий Комітет використає сей величезний мандат і принайменше створить одно велике українське бюро, що вірно висвітлювало б українську справу в інтересі українського народу. Всі ми є страшенно розчаровані працею Конгресового Комітету, бо помимо такого великого мандату, він зовсім став бездільний і мертвецький. Цей бездільний комітет наших політиків крім кількох бездушних відозв, не зробив нічогоєсенко. В кількох словах цей бездільний комітет спромігся сказати, що ми є льояльні американці і що нашому народові належитьєся воля. Пані і панове, щоб це сказати то не треба було скликувати Конгресу, бо лише у закаптурених головах отих бездушних лідерів могло уроюватися, що ми, американці українського походження, можем нельояльно відноситися до американського уряду. Помимо цього великого мандату цей комітет не спромігся зорганізувати українського інформаційного бюро. не мав відваги стати в обороні покривджених війною наших братів і сестер, що скитаються майже по цілому світові і немав найменшої відваги рішитися на який небудь крок, що ясно висвітлюєби наше активне становище до цієї великої світової війни, в якій українська земля і український нарід так дуже заангажований. Яким шляхом іде наш нарід до волі, не відважився конгресовий комітет сказати, бо це могло б до певної міри скомпромітувати бездушних лідерів. Ще справді міг би дехто подумати, що українці агресивно хочуть здобувати свою волю. Пані і панове, я, як бувший український вояк і працівник для українського народу, закидаю Конгресовому Комітетові кримінальне занедбання української справи на американськїм континенті. Конгресовий Комітет не тільки що нічого не діє в справі вияснення українського становища в теперішню пору, але я закидаю цьому комітетові, що він не має найменшого поняття як підходити до справи вияснення українського становища у теперішній війні. В той самий час, цей мертвецький комітет має відвагу відібрати ініціативу другим організаціям, що хочуть вести працю на американськїм континенті в справі визволення українського народу. Тому я пропоную, щоб сьогодні, ми українці, зібрані на цїм українськїм націоналістичнїм дні, вислали резолюцію до Конгресового Комітету, жадаючи від нього створення українського інформаційного бюро в Нью Йорку чи Вашингтоні, і призначення до того

бюра людей, що вміли б повести інформаційне діло. Такими людьми могли б бути п. Євген Скоцко й інші кваліфіковані люди. Дати цьому бюрові до розпорядимості не менше як \$2000.00 на місяць. Як ці гроші дістати? Нехай через перші два місяці визичуть на се бюро наші союзи, а за цей час повести величезну кампанію за фондами для цього бюро. На початок ми сьогодні повинні перевести між собою збірку на таке бюро. Зібрані гроші передаймо до каси ОДВУ, а ОДВУ знова повинно передати ці гроші для услуг бюро, так скоро, як воно зорганізується. На зорганізування бюро повинно піти не більше часу як дві неділі. Як що до двох неділей таке бюро не буде зорганізоване, тоді братися до ведення такого бюро під покровом ОДВУ. Це була б перша справа, якої виконання ми повинні жадати від Конгресового Комітету.

Другою справою є створення Американсько-Українського Запомогового Комітету для несення помочі жертвам війни на українських землях. Думка висказана деякими людьми не є зла. Її треба перевести в життя, З рамени Конгресового Комітету повинна бути скликана нарада зі всіх наших єпископів як католицьких так і православних, як рівнож на нарадах повинен бути представник прєзбитєріянської церкви. На цих нарадах також повинні бути заступлені всі центральні світські організації, але лише централі, бо льокальні товариства забрали б багато коштів. Так скоро як би цей комітет уконституувався, першим його завданням було б вислати представника з Америки до Швайцарії, який на місці наладнав би справу допомоги зі швайцарськими властями і старався в цей-же час по можності навязати звязки з властями інших держав. Цей комітет не потребує мати ніякої політичної закраски. Цей комітет має помогати всім українцям, що потребують помочі і це буде його політикою.

Ці дві справи, створення Українського Інформаційного Бюра і створення Американсько-Українського Запомогового Комітету є вимогами дня і до їх переведення муситьєся зараз приступити. Як я вже сказав, ініціатива переведення цих справ мусить вийти від Конгресового Комітету, бо він має на це мандат. Як же до цього Конгресовий Комітет не візьметьєся тоді треба робити що дастьєся з рамени ОДВУ.

Політичне становище нашого народу є незавидне. Союзники в Європі міняються чи не кожного дня. Сьогодні Сталін і Гітлер є побратимами, завтра страшними ворогами. Сьогодні

Польща є заборолом проти комунізму, а завтра вже організує легіони для вратування комунізму. Український нарід знаходиться по середині всіх тих союзів і терпить від кожної комбінації, бо кожна комбінація робиться коштом української землі, кожна комбінація несе загибель для українського народу. У такій суматосі без відповідного проводу хтонебудь може загубитися. Губляться і українці, бо наш провід зі широким мандатом не дописує. Політика Конгресового Комітету є політикою Івана, що каже моя хата з краю, Конгресовий Комітет боїться висказати свою думку, бо не знає чия візьме. Ануж виграє Гітлер, ануж виграє Британія. Конгресовий Комітет іде слідами безхребетників, соціялістичних прихвостнів, що по кожному перевороті в Європі пишуть "а ми вам так казали". Нема одної річи, щоб наші соціялістичні прихвостні до тепер не вгадали. Вони все знали наперед. А накінець таки пишуть, не журіться українці, ще прийде пора і український нарід ще скаже своє слово. Іншими словами: Не журіться, якое то буде. Пані і панове, так робить лише безхребетний провід. Ним є соціялістичні прихвостні, а Конгресовий Комітет сліпо іде за проводом соціялістичних прихвостнів на ганьбу наших днів. Одначе ми мусимо опрокинути політику, в якій наш провід на американській землі опинився. Всі ми годимося з одною провідною думкою, що як горожани цего Вільного і Великого Краю, ми повинні іти за проводом американського уряду і помагати йому всіма нашими силами у ціх його зусиллях національної оборони. І ми це робимо. Наші хлопці служать в американській армії, ми купуємо бонди національної оборони, ми помогаємо нашій армії беручи участь в Юнайтед Сервіс Організейшен. Ми не творимо ніяких груп, якіб словом чи ділом працювали проти національної оборони нашого краю. Тому то всі закиди таких шмат як "Ді Авр", і закиди своїх шмат в українській мові як комуністів так і соціялістичних перевертнів є закидами безосновними і безличними і вони провадяться лише ворогами українського імені і ворогами стремління нашого народу до повної незалежності. Одначе такі закиди треба відбивати організованим способом, яким може бути лише українське інформаційне бюро.

Наше відношення і льяольність супроти Америки вказує нам як маємо поступати супроти Рідного Краю. Колиж так обставини склалися, що американський уряд вважає за відповідне помагати Сталінові і його кліці для знищення Гітлера, то проти такого рішення урядової політики, не можемо нічого вдіяти, хоч

ми ясно таку політику критикуємо, бо ми, американці українського походження, маючи досвід з розбійницькими і варварськими методами зашників Сталіна, не віримо, що з розбійниками можна засідати до одного стола. Але коли американський уряд думає, що при помочі одного розбійника можна позбутися другого розбійника, проти накої думки вдіяти нічого не можна. Але така розвязка справи є неморальна і нельогічна. Але так є, що американський уряд рішився помагати Сталінові, тому нам треба використати і таку обстивну. Поляки використовують отсю обставину для створення польського легіону по стороні Сталіна. Поляки знають, що треба їм повалити німців, щоб взагалі існувати, тому чіпаються навіть бритви. Хоч в нас також була можливість заговорити про створення українського легіону по стороні, яку підтримує Америка, зараз по тім як сенат ухвалив ленд-ліз бил, така можливість тепер є дальше-йдуча, бо наші люде бються по стороні Сталіна, за повалення Гітлера. Американському урядові треба пригадувати, щоб по скінченню боротьби українці дістали отих чотири вольності, про які президент Рузвельт все говорить, хоч страшно собі уявити ті чотири вольності, щоб освітлив Сталіна і його кліку, як вони нищили ці чотири свободи на Україні. Тому добре булоб, колиб тепер приятель співпраці зі Сталіном, пан Велес мав під руками матеріал, який наглядно вказавби йому як сталінське правительство поступало з українцями, як воно його мордувало голодом, як воно криваво ще й тепер мститься на наших братах за те тільки, що наші брати на своїх землях хочуть бути господарями і користати сами з тяжкої праці своїх рук. Такий документ повинен мати, пан Чорчіл, през. Рузвельт, і сам "товариш" Ста.лін через свого представника Уманського у Вашингтоні. Такі опрацьовані закиди повинні бути під покровом Конгресового Комітету. Така праця не буде противитися ані законам Америки, ані не буде нарушувати нашої льяольности супроти ньої. Не може дальше Конгресовий Комітет прикривати свою бездіяльність такими словами: я цитую з комунікату Обеднання: "Отсей комунікат Обеднання хотілиб ми закінчити тим, щоб візвати всіх прихильників і ціле наше громадянство бути доброї віри і того переконання, що всім нам дорогі справи не занедбується, та що є докладувані всі старання, щоб у тих так важних справах вийти з положення з гідністю і заразом здати іспити зо свого політичного розуму." На жаль до тепер дуже мало бачимо цей політичний розум, але противно бачимо велике кримінальне занедбування важ-

них справ, що торкаються нашого народу. Або приміром свідоцтво убожества одного з великих претендентів на політичних всезнайків. Цей політичний всезнайко давав відчит. На відчиті був такий запит: Інші народи поза межами своїх окупованих територій мають авторитетні уряди, які можуть говорити від свого народу, українці такого уряду не мають. То всезнайко так відповів: "Конгресовий Комітет тільки може виконувати волю громади і коли не піднімає справи порозуміння з іншими національними групами, то видно що ця справа американським українцям не важна чи байдужа, і Комітет не може накидувати її американській іміграції та її організаціям." Це панове говорив всезнайко і критикуючи всіх і вся лідер, в імені комітету, якому надано ширший мандат заступати українську справу. Отже такий то політичний іспит здають провідники з Конгресового Комітету. І як що не підсунемо якої машини, щоб зрушити ті мертві душі, то український нарід дальше буде мати рацію твердити, що у відповідний момент у нас не було одного провідника, щоб здавав собі справу зі ситуації в якій наш нарід опинився. Тому я взиваю вас, щоб ви через свої товариства примусили цей Конгресовий

Комітет до праці, для якої він взявся і для якої він дістав широкий мандат, а як ні, то нехай резигнує і дає нагоду іншим людям ту працю вести.

На кінець зазначу, що в американців так поводитьсь, що кожний критичний виступ поміщують всі часописи, та я цього не можу сподіватися від українських часописів, бо їх редактори в Америці вже багато довше живуть від мене, але мабуть грінгорнами остануть до кінця життя свого, бо ніколи не мають відваги подати у своїх часописах місця для критичного голосу, спеціально коли цей критичний голос відноситься до них самих. Ще варто згадати про діточу політику деяких національних часописів, що по дівачки відмовляють місця для оголошення таких великих днів як сьогодні тому, що це робить група українців, яка їм не подобається. Я вважаю таке поступовання маленьким, і воно не є ані українським ані американським. Жалую, що свою бесіду сьогодні мушу закінчувати відемним способом, але нема на се ради. Час такий важний, що примушує мене в такий спосіб закінчувати, бо руководить мною лише один інтерес, а це інтерес українського народу.

—o—

А. Ш.

ТРИ КРІСИ.

У мене було їх аж три. Один "Лебель" — старий череватий який свобідно ковтав аж дев'ять набоїв. Другий "Мавзер" — проста і зимна річ, а третя — "вона", делікатна, струнка мов танцюриста "карабінка" "казьоннаво образця".

Історія їх набуття дуже довга. Хіба прийдеться сказати, що початок її сягає до того часу, коли вперше заговорили особливим говором гармати на полях нашої широкої Землі.

Йшли лавами полки. Шворні і струнки виспиви перлися в небо разом з опроміненими багнетами. Пружно, мов струни, напиналися грубі провози гарматних посторонків, піддаючись силі шости тяжкокопитних коней.

Рік, другий і я влюбився в гарматний шум. Військові кріси пахли і приваблювали. Хотілося їх, знайти і заховати від батькових очей.

А старий ненавидів цяцьок, що приносять смерть.

— Бався, бався — погражував бувало. — Бався, поки ще маєш цілі твої руки. Коли вирве з одну, покинеш такі забавки...

Меніж — байдуже. Три кріси пристарав я собі. Один дістав за сало у вояка, один укрвав,

а один у дезертира забрав. Всіх їх пильно плекав, щиро оліїв їх струнки постатті, а вечорами, бувало, таємно виносив далеко-далеко в пуцу й залізниці в дебри, брав їх по черзі і пробував їхні голоси. Гулко виспівували вони нескладні свої пісні. Далеко-далеко неслася пуцею свавільна луна, пущена мною, тоді ще зовсім непомітним еством. У мене не було тоді ще й натяку на вуса.

— І що з тебе буде? — говорив зовсім не по мужеськи батько. — Ох, як знайду ті "вінтовки". Ти ще накличеш нам ними лиха.

— В петлюрівці піду, за Україну воювати — відповідав я так, ніби одна моя поява в "петлюрівцях" спасе Україну.

Але, коли докучив батькові своїм "пустіть, та пустіть" — одного разу зрушився старий, взяв мочене путо і всипав мені таке високе число "оце маєш петлюрівців", що після того я вже без прохань і дозволу рішився йти там де пахло кровю і порохом.

Та на жаль "петлюрівці" тоді відійшли від нас. Загавкали "всіма небесними канцеляріями" большевики. Перший зненавидів їх мій старий. Наочно, перед ним, вони тягали усе з

його клуні, хліва, хати і обіцяли: — “товарищ Ленін заплатіт”. Батькож не вірив у такого бога й тоді кріси мої службу відслужили. Запалали села повстанням... Більшовики щезли, за те на їх місце, урочисто, надуто прийшли нашим шляхом денікінці.

Перше, що зробили вони, це, збили в нашому селі всіх дядьків. Парубки поховалися. Ліси наші не одним добрим словом згадуються.

Били на майдані за чергою. Били за ті кріси, перед якими утікали большевики.

— Єй Богу — сказав я собі. — не дам своїх крісів. Побіг додому, згріб на оберемок і відніс в таке місце, де їм безпечно спочивалося. Потім побіг у село. “Черга” саме на мойому батькові. Бачив як скидали старі полатані холошні. Знаний, мідяний гудзик на комірі, який ліколи від прадіда не мінявся, блиснув перед очима людей... Мені стало так, ніби в мене впаилося до самих костей тисяча пазурів.

— Де збруя? Маєш її? сікалися до нього вороги.

— Ні! — хитав сивою, тяжкою від довгого розтелепаного волосся, головою.

В очах у його щось прудке бачилося. Гордий похит голови надто подобався мені. І миттю, забувши як то він частував путами мою невинну сіданку, рванувся я наперід.

— Тато не мають зброї! Зброю маю я!..

— Де? Чортова личино! — ревнув наді мною голос разом з ударом нагая, який так пристав до моїх дитячих плечей, що на тому місці заразже збігла довга синьо-брудна смуга. Уста мої мимохить скривилися. Зуби цокнули ніби я хотів відкусити кусень повітря.

— Я вкинув її до річки! — крикнув я знову. Та вони не повірили і після того все моє тіло довго-довго не давало мені ні хвилини спокою. Тато сам незграбно, але дбайливо прикладав до моїх ран плястри, безустанно допитуючи:

— Болить? Дуже болить?..

А в очах у нього... одного разу навіть не встиг схвати. По його зморщених вилицях забреніли сльози. Я рішуче заборонив це батькові. Хібаж вони сміють ще плакати? Хай мама це роблять...

Шрами лишилися мені на памятку. Але кріси... Ні! Не віддав я їх. Наолієні, огорнуті в грубезну суконну шмату й солону вони лежать поховані у знаному мені місці. Тато сам вказав мені те місце. Кожнього року як приходиться день, коли в останнє ми бачили наших козаків, я з татом у ночі йдемо до моїх крісів. Дбайливо викопуємо їх, оглядаймо, на ново мастимо. Я

довго-довго люблюся й пещу свою укохану “карабінку”. Вона струнка мов дівчина. Вона легка мов кишеньковий ніжик. **Вона пахне нашою чорною землею**, тим самим запахом, яким пахнуть наші квіти і трава.

Сидячи так з нашими крісами, ми ведемо з ними приятельську розмову. Тато мій вже вірить так само як я. Він не боїться вже, що кріс відорве мою руку. Я вже давно віріс. Моя дружина цього року повила маленького сина. І тепер тато нічого іншого не думають, як те, щоб ще дожити часу, коли то наші три кріси озброять нас всіх трьох — тата, мене і їх внука. Він теж і у змові з нами, молодими, що готувлять той час.

На другий рік, у роковини оглядин наших крісів я вже візьму й свого сина. Мене вже наперед тішить, як його малюсінські пальчики поперше торкатимуть тих великих скарбів, що ціною смерти ворога куплять волю його Нації.

—о—

Т. Дмитренко.

ВИ ЙШЛИ В КРИВАВИЙ ТАН.

Датки на визвольну боротьбу зложили: Жертводавцем щира подяка. З “України”.

Як Рідний Край покликав вас
У тан кривавий,
Ви піднялись і стали враз
За волю і за славу.

Ви знали клич: У ряд ставай!
А не: будь ласка!
І йшли у бій за Рідний Край
З любови й обов'язку.

Одних кривавий тан зложив
В сиру могилу;
А вас у тюрми засадив,
Забравши юну силу.

Ви йшли в кривавий тан за нас
Із обов'язку.
Тепер ми просимо для вас:
Пожертвуйте, будь ласка!

“Ми виголошуємо, що візьмемо силою те, що пам належиться. Не хочемо більше зневаги нашої землі. Усі, хто на цілій Україні не з нами, той проти нас. Нехай жажляки та відступники ідуть як ішли до табору наших ворогів, їм місце між нами, ми оголошуємо їх ворогами сїтчини”.

Микола Мєхновський.

Жіноча Сторінка

ПЯТИЙ РІЧНИЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА.

Перший День нарад.

Цьогорічний Зізд УЗХ відбувся в днях 5 і 6-го липня в готелі Імперіаль у Нью Йорку. Голова УЗХ, пані Марія Лехницька відкрила зізд, привітавши делегаток і гостей. В президію до перепроводження зізду входила пані Евдокія Левницька як предсідниця і пані Павлина Різник як секретарка. Відтак наступали звіти урядниць.

Голова п. Лехницька стверджує, що помимо несприятливих обставин, наша організація дальше продовжує працю по своїй змозі і силам. Найбільше часу і енергії присвячено допомогівій акції українським інтернованим у Швайцарії та розпочато також акцію допомоги усім потребуючим українцям у воюючих державах по одержанні дозволу від Стейт Депарменту збирати і пересилати гроші на ту ціль. Також дозволено нам пересилати поживу і одіння. Наша організація співпрацювала з Американським Червоним Хрестом і наші члениці посвячували свій час на охотну працю в АЧХ. Дальше звіт свій здала п. Марія Демидчук, секретарка і редакторка. Вона держала переписку з відділами УЗХ, висилала обіжники, редагувала жіночу сторінку в "Україні" і їздила з промовама і рефератами. Пані Анна Гладун, як організаторка їздила до кількох відділів, хоч гяжко приходилося її організувати нові відділи, бо треба було відбивати всякі наклепи і застрашівання, що їх поширювала бувша голова УЗХ. Всі урядниці працювали зі собою у повному порозумінні, згоді і солідарности. Пані Павлина Різник, фінансова секретарка у свому звіті подала до відома, що до каси Українського Золотого Хреста вплинула впродовж минулого адміністраційного року поважна сума гроша. З того найбільше прислано на інтернованих, на допомогу жертвам війни, на визвольно-інформативну акцію, на адміністраційні видатки і тим подібне. З весною цього року вислано на допомогу інтернованим у Швайцарії \$350.00 та пятьдесят пачок поживи і одежі.

В дискусії над звітами забирали голоси: п. Бойко з Клівелянду, п. Криловська з Пасайку,

п. Ворончак з Філяделфії, п. Процай з Міннеаполіс, п. Онщук з Ньюарку і другі. Всі ствердили, що ще ніколи не було такої гармонійної співпраці серед урядниць, як це було на протязі шістьох останніх місяців. Одноголосно теж уділено уступаючій управі вотум довіря.

Другий день нарад.

Пані Марія Демидчук виголосила реферат про завдання Українського Золотого Хреста. Пані: Моторна, Волинська, Бойко і інші особисто зложили подяку шановній прелегентці. По рефераті слідувала річева і оживлена дискусія. Делегатки застановлялися над оживленням і поширенням діяльности нашої гуманітарної організації.

До Головної Управи Українського Золотого Хреста ввійшли: Марія Лехницька — голова, Анастасія Пирій — місто-голова, Павлина Різник — рекордова секретарка, Марія Демидчук — організаторка і культурна референтка, Анна Дячук — фінансова секретарка, Анна Гладун і Катерина Моторна як членкині. Пані Л. Ворончак з Філяделфії і Марія Бойко з Клівелянд як окружні організаторки.

Павлина Різник, рек. секретарка.

Богдан Кравців.

МАТИ.

(Із недрукованих вязничних сонетів).

То син її четвертий рік в неволі —

Вона ж зосталася сама, єдина...

Приїшли до неї добрі друзі сина.

— "Матусю, дайте зброї нам, пістолі!"

Принесла їм зі схованки в stodолі —

І хрест кладе рука кістлява, синя:

— "Щаслива вам дорога та й година!"

І сльози їй закапали поволі.

— "Чого ж!?!... Не плачте!... Приїде син з вязниці..."

А нам, матусю, ніч пошле удачу..." —

Вмовляють, вчитькують її словами.

І мовила, втираючи зіниці:

— "Ні, ні!... Облиште!... Це я тільки плачу, Що син... Мій син не піде нині з вами!"

НА МАРГІНЕСІ

СТАТТІ ПРОФ. М. ЧУБАТОГО — ЧИ МАЄМО ДИВИТИСЯ БАЙДУЖНО НА ТЕРПІННЯ УКРАЇНЦІВ В ЄВРОПІ?

Поміщена під повищим наголовком стаття проф. М. Чубатого у "Свободі", дня 26-го липня, знайшла досить великий розголос серед українців в Америці. Напевно були поміж нами такі, що в уяві своїй творили великі комітети, збирали не сотки, а десятки тисяч доларів, мовляв як греки чи інші європейські народи. Були і такі, що відразу заголосили, що це справа понад наші сили, хоч правду сказати не пробували навіть у своїх думках робити жадних конкретних плянів, щоб помочи нашим браттям в Швайцарії і Франції, що перебувають там як воєнні полонені.

Нам особливо впала в око стаття проф. Чубатого і то з більш чим одної причини. Ми організоване жіноцтво в УЗХ вповні годимося з виводами проф. Чубатого, що нам треба ратувати кожну нашу одиницю, кожну хочби малеьку і немічну нашу дитину, бо можливо прийде час і то вневдовзі, що Україна потребуватиме працюючих рук у кожній ділянці. А тих рук може і не стати, як нарід наш вигине, не лише в ворожих полонях, але на рідній землі, у рідній хаті. Очевидна річ, що нам українцям тут в Америці негайно треба організувати поміч, яка хоч не зараз, але пізніше стала в пригоді поневоленому українському народові. А коли ми того не учинемо, то як отверто пише п. Чубатий встид нам буде перед історією за наше недбальство. Дальше у своїй статті хоч делікатно, але отверто закидує він, що УЗХ ані в сотній частині не сповнив своїх потреб". Все те твердить професор на підставі листів, що їх одержав від о. Любачівського з Франції. В іншій місці знова він каже, що УЗХ (не каже однак котрий) не здобув собі громадянського кредиту. Це все правда і ми не беремося зовсім того оспорювати. Але правдою з другої сторони знова є, що УЗХ в найліпшій вірі робив все, що було можливим, щоб хотяй в тисячній, а не то в сотній частині прийти тим нашим вигнанцям з рідних земель, які власне о ту поміч через о. Любачівського і п. Ніжанківського просили. І правдою є також це, що Управа УЗХ одержувала і дальше одержує листи і подяки від самих полонених і нашого представника п. Ніжанківського. Правдою є теж, що досі ми вислали приблизно 500 доларів готівкою і около \$1000.00 харчів і все це зайшло точно на призначене місце. Справді це поміч малеька, та всеж таки ми вказали грома-

дянству, що поміч таку можемо дати, ми вказали якою дорогою цю поміч можна вислати, ми її започаткували і її дальше провадимо. Що акція наша іде дуже поволі, це не вина нас самих, а цілого громадянства, а в першу чергу провідної групи. Бо кожний розуміє це, що коли в громадянстві існує безліч груп, то жадна з них не може успішно провадити акції, а тим більше в часі як теперішнім. Щоб здобути "загально громадський кредит", треба наперед усі ті групи звести разом, а потім що найважніше переконати їх, що така акція є конечна і потрібна. А чи це властяться це знова друге питання; зрештою маємо примір на Конгресі, що відбувся у Вашингтоні і його висліди. Що нам під теперішній момент вести яку небудь акцію дуже важко це ми всі добре знаємо і про цю справу докладно обговорив п. Ляхович у "Свободі" у формі відповіді на статтю проф. Чубатого. І тому нам думати і дивитися як греки роблять зовсім не складається, бо ми були і дальше знаходимося в іншому положенні від них. Зрештою то був лише короткий час, коли їм збірки на велику скалю вдавалися. Шукати і творити комітет з визначних американців як це дехто піддає, виглядає на смішне і не серйозне думання. Зрештою, чому американці малиби більше інтересуватися нашою справою чим навіть ми самі? Коли ми сидимо тихо і слушаємо, як росте трава, то чому американці малиби розбиватися за українців і Україну? Американський світ цікавиться воюючими народами, а українці хоч беруть участь у кожній війні та боряться і гинуть не за свої інтереси, а навіть і не під своїм іменем.

Тому, коли думаємо і хочемо організувати поміч нашим браттям і сестрам в Європі, то в першій мірі числім самі на себе і на свої сили, а вже найбільше на свою любов до свого рідного народу. Під кінець статті пише професор Чубатий, що конечно треба нам створити так званий Реліф-фонд з якоюсь авторитетною особою на чолі, а організації, які досі вели гуманітарне діло мусять свої чинности передати управі цього Реліф-фонду. Виходячи зі загального українського становища, колиб такий Реліф-фонд повстав, то само собою розуміється, що до нього увійшлиб представники усіх наших організацій, бо в противному разі не здобувби він собі кредиту громадянства. Український Золотий Хрест, який досі виконував ту функ-

цію, радо зречеться своїх чинностей, коли такий Реліф-фонд повстане з авторитетною особою на чолі, що краще і більше успішно може повести допомогову акцію. Щоби стаття і ширі зазви проф. Чубатого не осталися "голосом вопіючого в пустині", ради Бога, ради наших братів і ради розуміння свого ближнього, починаймо діло! Дуже легко є злегковажити і понизити хочби маленьку працю другого, але тяжко є ту маленьку працю виконати, а хочби і започаткувати. Щоб справді не прокляли нас ті, що ще з життям вийдуть ціло з воєнної хуртовини, даймо їм негойну поміч! Віримо, що знак часу і вага хвилі вимагає повстання такого комітету і то в короткім часі. А ще покищо підпоможім акції Українського Золото-го Хреста!

М. Д.

МАДЯРИ В ГАЛИЧИНІ.

В пресі малярській появилася довший звіт пропагандивної компанії гонведів, що саме тепер знаходиться на території Галичини.

Справознавець обїхав автом цілий ряд місцевостей. Описує він вїзд до Татарова. Вхід малярських військ до тої місцевости був досить трудний, бо всі мости під Татаровом були повисаджувані большевиками у воздух і технічні малярські частини були змушені мати тяжку задачу направити ці шкоди. Частина громади згорїла від плянованого підпалу утікаючих большевиків.

Цікавим явищем — каже той кореспондент — стрічається тут багато людей, що виглядають як "урядники". Стається зрозумілим, що тартак затруднює багато робітників, а також і місцева санаторія спричинила великий розвій цієї місцевості.

Кореспондент випитував про життєвий стан під большевицьким пануванням. Деякі робітники показували йому свої робітничі книжечки, з яких виходить, що даний заробіток виносить 5 рублів і 60 копійок. підчас коли кваліфіковані робітники одержували від 10 до 12 рублів денно. Цей заробіток встарчав заледво на то, щоб не вмерти з голоду — казали робітники, — бо один кільограм чорного хліба коштував 5 рублів і 25 копійок, а товщу 24 рублів. Не лучші були приходи бюрових працівників, які місячно одержували пересічно 250—300 рублів.

Ідучи дальше долиною Пруту мав змогу ствердити як гарно з технічним успіхом списалися малярські війська. Майже що два кільометри на крутій ріці був збудований польовий міст на місці давніх мостів, що їх большевики понищили. В Мікуличині кореспондент довідався, що місцеве населення радо помагало мадярам в будові нового моста. В Делятині бачив він повно малярських прапорів і німецькі свастики. Населення усюди прихильно відноситься до Мадярів. За посідання Делятина розігралася завзята боротьба і місто було бомбардоване так малярськими як і совітськими літаками, на що вказує велике ушкодження і спустошення будівель. Два фабричні робітники оповідали, що дисципліна праці в Делятині, подібно як і в цілім Радсоюзі була дуже сувора. Трафлялися випадки, що за пять мінутове опізнення, висилано робітників на щонайменш шістьмісячний побут в сибірїйськїм таборі праці. Частина делятинських склепів була вже отворено, але не було жадних товарів, бо большевицькі горди все, що було можливим, забрали зі собою.

В Коломиї можна побачити багато ушкоджених домів. І тут також повівають малярські та німецькі прапори. На вулицях панує оживлений рух. В місці стрічається багато жидів в чорних халатах. Однак в місті залишилась тільки одна четвертина жидівського населення, а решта помандрувала зі совітськими військами. В очі кидається одноманітний стрій населення, який є характеристичний для території під большевицьким пануванням. Стрій цей не годен назвати елегантним, хотяй він дорого коштує. Приблизно 1000 рублів треба заплатити за чоботи, куртку, шапку і сорочку. Ціна хліба в Коломиї виносила від 5 до 6 рублів за кільограм. Літра вина коштувала 26 рублів, а фляшка горівки 16 рублів.

В Станіславові як подає малярська телеграфічна агенція, Мадяри уратували більш чим тисячу людей, що були поставлені перед совітським воєнним судом за мниму політичну діяльність. Тюрма, в якій вони знаходилися мала бути висаджена динамітом в останньому моменті, однак скорий вїзд малярських військ у місто унеможливив виконання ганебного діла, бо червоні сторожі мусіли в великім поспіху залишати місто.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИКУ!
"УКРАЇНА" І "ТРИЗУБ" — ЦЕ ТВОЯ ПРЕСА — ЧИТАЙ.
ПЕРЕДПЛАЧУЙ І ПОШИРЮЙ ЇЇ!..

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

(Продовження.)

IV. НОВІ ЧАСИ.

На короткий час завмерла українська наука й письменство, театр і пісня, а ще раніше будівництво й промисл та торгівля, але вже в 1798 р. з виходом у світ "Енеїди" Котляревського починається нова доба літературного, а згодом і культурного життя. Наче після важкої хвороби, починає опритомлюватися й поволі пригадувати те, що з ним було. Багато українських вчених, заражених чужими зародками москофільства чи інших фільств; продовжує, часто не-свідомо, разом із духовою поживою ширити й чужу отруту.

Дехто з них, як напр. Драгоманів, спричинюються посередньо до провалу нашої визвольної боротьби в 1917-20 рр. і виховують Чубарів та Скрипників. Але було багато визначних письменників, учених і сіячів, що своїм вогненным словом розігрівали людські серця й вели нарід український шляхами, що ними йшли його праїди. На чолі їх стояв й стоятиме геній наш великий Тарас Шевченко, а далі йдуть такі імена, як Франко, Куліш, Вовчок, Руданський, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, Іван Нечуй-Левицький. Панас Мирний, О. Олесь, М. Вороний, Леся Українка, В. Стефанік. М. Черемшина, М. Риль-

ський, М. Маланюк, М. Хвильовий, Б. Лепкий, І. Яновський й інші в літературі.

В музиці маємо Лисенка, Стеценка, Леонтовича, Степового, Вахнянина, Барвінського, Людкевича, Ніжанківського.

Драма й театр мають такі імена, як Кропивницький, Тобілевич, Карпенко-Карий, Саксановський, Садовський,, Заньковецький, Захаров, Маряненко, Лесь Курбас та інші.

Наука має низку визначних діячів на полі історії, як Михайло Грушевський, М. Костомаров, М. Максимович, О. Потебня, І. Франко й багато інших. Рівнож ділянки мовознавства й етнографії мають своїх учених, малярство й різьба можуть пишатися такими мистцями як Шевченко, Пимоненко, Іжакевич, Сластьон, Холодний, Новаківський, Васильківський, Нарбут, Бойчук, Крилевський, Гаврилко, Коверко, Литвиненко та інші.

Слід підмітити відродження народнього мистецтва, а саме: килимкарство, різьбарство, кераміка, вишивки, тощо.

Правда, чужинці, не будучи в силі стримати непереможний процес відродження нашої культури, намагалися зпочатку заборону друкувати й виставляти на сцені українською мовою, так би мовити. "заткнути рота", а коли з цим не пощастило, намагалися відокремити цей рух від мас, ви-

користуючи той страшний стан, до якого допровадила неволя наш нарід. Адже ж нарід, який мав у 1653 р. грамотне майже все населення, в році 1914 мав на Волині й Поліссі до 90% неписьменних!

Цю темноту хотіли й хочуть використати чужинці для визиску і поневолення українського народу.

Але це їм не владється! Нарід наче після довгого сну будиться до нового життя, відкидає всю цвіль, що причепилася до його духа та всі буряни виполіє зо своєї ниви.

Мусимо пам'ятати, що в українців, як і в усіх інших народів розцвіт культури почався в своїй власній державі й продовжувався доти, доки не пощастило одвічним ворогам знищити незалежність нашої нації. З упадком політичної незалежності прийшла з великим опізненням й культурна поразка. Культурне відродження мусить йти, коли хоче бути всебічним і повним, у парі з політичним. Дорога до всебічного розвитку української культури веде через створення української державності. Сьогодні отже українці можуть й мусять створити нові культурні цінності в боротьбі на всіх ділянках життя й у всіх фронтах за Самостійну Соборну Українську Державу, що за неї боряться **українські націоналісти!**

ОЧАЙДУШНА РІШУЧІСТЬ ОТАМАНА ЯРОСЛАВА ВОЄВІДКИ.

(Подав: М. Чучмак, б. хор. арт. УСС.)

З початком вересня 1919 року, коли об'єднані українські армії після втрати Києва, відступили на південний захід — кинули Бригаду УСС. проти XIV. большевицької Армії, що прямувала з Одеси на північ. Частини Бригади їхали поїздами, вивантажувалися у Тростанці недалеко Христинівки і відтам зараз рушали на ворога, що сам готовився до наступу, щоби пробити собі шлях.

Сотні УСС. ще не встигли розвинутися до бою як на них вдарили переважаючі больше-

вицькі сили. Захитались навіть ряди випробованої у боях хоробрі піхоти УСС.

У тій грізній хвилині з'явився на допомогу командант гарматного полку от. Яр. Воєвідка, що саме наспів зі своїм транспортом у Тростянець.

Чвалом рушив він з двома наспіх виладованими з потягу батареями на місце бою. Випередив навіть піхоту і з близької віддалі почав засипати картачами ворожі лави та міст на ріці Бозі. Цільними стрілами розвалив міст та затопив ворожі гармати, що саме ним проїздили.

Решту доконала піхота, підбадьорена очайдушною відвагою отамана у рукопашному бої.

НАШІ КУЛЬТУРНІ НАДБАННЯ.

Українська культура тісно вяжеться із політичною історією українського народу. В часах розцвіту українського державного життя, осягнула вона висот найбільш культурних націй. У часах політичного занепаду, підупадає вправді, але всеж остає дуже важним чинником боротьби за визволення народу.

Княжа доба (X-XIII ст.) є золотим періодом української культури. Той час залишив нам чудові у византійському стилі будівлі, в яких однак, як і у всіх великих стилях, в Україні місцевий характер займає дуже визначне місце. Найбільшою і найбагатшою будівлею того часу є Софійський Собор в Києві, а зі світських будівель треба згадати "Золоті ворота". Обое пам'ятки XI століття.

Малярство того часу розвинулося під грецьким та римським впливами й своєю мистецькою вартістю займає визначне місце між малярством цілої тодішньої Європи. До наших часів залишились передовсім монументальні фрески софійської катедри.

Література почалась в Україні вперше від релігійних писань. Відтак почали проявляться історичні хроніки так звані літописи (найвизначніші з них: Літопис Нестора й Галицько-волинська літопись).

Найкращим поетичним твором цієї доби є епопея про похід українського князя Ігоря: "Слово о полку Ігоревім" (1187), перла українського лицарського епосу, твір незнаного лицаря-учасника походу українських князів на Половців.

Також і після втрати самостійної княжої держави український нарід дальше зберігає свою духовно-культурну відрубність.

Коли пізніше козацтво створило підставу до нового українського політичного життя, сталося воно також й носієм нового цвітучого періоду української культури. Віки XVII. й XVIII. є другою світлою добою в розвою українського, або козацького барока, який своїми будівлями розвивав гетьман Іван Мазепа. В катедрі святого Юра у Львові знаходить свій вираз українське рококо. Нагробні пам'ятники, будівляні прикраси та різьблені церковні іконостаси залишили нам барок в скульптурі. В малярстві козацького часу побіждає напрям, який старається визволити себе від візантійської зачакостенілости й є під флямандським впливом (наприклад малюнки в церкві Київської Лаври).

Для письменників того часу головного матеріалу, як і раніше, достарчають релігійні теми, при чім головну ролю відіграє оборона

православ'я перед католицькою Польщею, що в дійсности покривається із обороною українства. Геройська доба Хмельницького дає новий розцвіт історичного письменства (наприклад Літопис Величка). Пізніша вже "Історія Русів" із кінця XVIII століття, визначається, у противенстві до казньонного духа, накидуваного Москвою, своїм гарячим патріотизмом, й стала для розвою української політичної думки неоціненим добром.

На часі козацтва припадає також і буйний розцвіт шкільництва, яке має свої коріння ще в княжій добі. Створена по зразках західно-європейським Київська Могилянська Академія, пересічно мала 1000 студентів із усіх земель України, як рівнож й із других частин східної Європи. Кожна парохіяльна церква за козацької держави мала не тільки власний шпиталь, але також і школу. Друкарську штуку впровадили на Україні в 70 роках XVI століття. Вкоротці після втрати політичної самостійности України в початках XVIII століття, починають вороги наступ на українське культурне життя. Ціла низка Українців, які на полі культури творили незвичайні цінності, не видержали натиску на їхню народність, й так Гоголь і Достоевський в літературі, Глінка й Чайковський в музиці, Репін в малярстві й багато інших, перейшли в чужий табор. Після упадку української державности Москва забірає плеяди українських вчених у свою північ. Сливе всі культурні інституції тих часів у Москві є закладані Українцями. Безчисленні українські люди науки, що з походження є Українцями, не маючи змоги в Україні розвивати своєї наукової діяльности, ідуть до Москви.

Українська інтелігенція та, що осталась вірна своїй народності, старалась, не зважаючи на переслідування, закладати культурні товариства (Просвіта), недільні школи, театральні селянські кружки й просвіщати нарід, бо від цариці Катерини II, знання й культура перед тим кожному доступні, стали привілеєм тільки деяких станів. Всі ті перешкоди й "укази" культурно ослабили український нарід, але зломити його не могли, що найкраще виявилось в часі недавньої державности (1917-1919). Поширюється між селянами ще перед кількома літами заборонену літературу. Шкільні підручники появляються у величезних накладах. Повстає маса театрів й здібні письменники та учені, які перед тим не могли прийти до слова, тепер починають розбуджувати рідну культуру. Число шкіл зростає неімовірно швидко й деякі села

мали свої гімназії.

Ще й тепер подибується в т. зв. Світській Україні номінально велике число научних та культурних інститутів, але незвичайно тяжко там приходиться українцям надавати їм національного духа. Українські вчені й культурні діячі сотнями заплатили життям за свої старання творити українські національні цінності, тисячі з них заслано або арештовано, бо культура в світах має бути московська й комуністична.

В австро-угорській монархії, хоча в частині, яка належала до Австрії, мали Українці багато кращі умовини для розвою українського культурного життя, але, коли Поляки, Румуни й Чехи заволоділи західними й карпатськими землями, почались для тамошніх Українців знову тяжкі часи. Із 3.000 шкіл, які залишилися на землях, якими заволоділа Польща, дозволили вони лише в деяких учити української мови.

Але всі ті перешкоди й утяжливі умовини останнього півтора століття не змогли перешкодити тому, що в тісному звязку з політичним відродженням українства, українська культура при кінці XVIII віку увійшла в нову цвітучу добу.

В будівельній штуці повстає в XIX столітті й пізніше, але наймаркантніше в короткотривалій українській державі, сильне змагання до відтворення українського стилю з мотивами бароку й української деревної архітектури. На початку XIX століття лучить нова українська різьбарська школа вияви клясицизму із мотивами української національної штуки. Із нових мистців найвизначніші є: Гаврилко, Коверко, Литвиненко, Ємець, Ляторинська. Нову сторінку в українськім малярстві творить найбільший український поет Тарас Шевченко, який є творцем історичних мальовил й українського жанр-малярства із народнього життя. Як представник із теперішного малярства треба згадати: Петра Холодного, Новаківського й Кричевського. Українська графіка, якої найвизначнішим виразником є Нарбут, стояла завжди дуже високо. Великою славою тішається українські мистецькі вироби предметів щоденного вжитку із дерева й металю, вишивки, килими та керамічні вироби.

За початок нової доби в українській літературі уважається появу пародії на Вергілеву Енеїди, створеної Котляревським (1798), коли-то понехано вживати закостенілої церковно-слов'янської мови як літературної й почали виключно черпати із невмірущого джерела, живої народньої мови. На протязі слідуєчих даль-

ших 140 літ, є українська література в постійному звязку із поодинокими етапами українських визвольних змагань. Революційна боротьба за національне визволення та проти національного гнету, закріпощення селянства, це все найшло свій відгомін в різних літературних творах. найбільший український поет Тарас Шевченко (1814-1861), національний герой та мученик царської тюрми й заслання, у своїм "Кобзарі" визначив українській літературі та українському політичному думанню ясний національно-революційний шлях. Іван Франко, зновуж впровадив українську літературу на шлях загальноєвропейського розвою. Найзнаменитшою предтечою новочасного українського націоналізму, є Леся Українка, найбільша українська поетка й драматична письменниця. Із письменників різних літературних родів згадаємо лиш декілька найвизначніших. Новеля: Михайло Коцюбинський, Марко Черемшина, Василь Стефаник і Яновський. Роман: Іван Нечуй-Левицький, Панас Мирний, Богдан Лепкий й Улас Самчук. Драма: Михайло Старицький, Марко Кропивницький й Карпенко Карий. Лірика: О. Олесь, Павло Тичина, Максим Рильський й Євген Маланюк.

Велике число письменників й визначних поетів большевики розстріляли (Косинка, Влизько й інш), іншим відобрали всяку можливість до творчости. Із найновіших найвизначнішою є постать Миколи Хвильового, ідеолога націоналізму в літературі, якого примусили в 1933 р. большевики поповнити самогубством.

Народня українська музика є у світі загальною знаною. Мистецька музика починає сильніше розвиватися на Україні на італійських зразках в половині XVIII століття. Славний Бортнянський є найвизначнішим композитором того часу, одним з тих, якого москалі собі присвоюють. Із західноєвропейськими музичними здобутками получив українську музику М. Лисенко й він на далі остає найбільшим українським композитором. Людкевич, Барвінський, Кудрик, Лятошинський, Ревуцький, це сьогодні визначні музичні творці. Крім них можна було ще багато інших згадати теж з еміграції, та цілу низку співаків й концертних мистців як пр. п'яністка Любка Колесса, хорівий композитор й диригент проф. О. Кошиць і ін. Дуже важний для українців був театр. Після заборони українського друкованого слова, одинока сцена осталася українською публичною трибуною, звідки ще могло лунати живе українське слово. Дуже гарно почалось розвивати на Україні із початком попереднього століття між

іншим також й музейництво.

Під австрійським пануванням в 1843 році у Львові побачив світ перший часопис, печатаний в українській мові. Під московським режимом провадилась боротьба за українську пресу аж до 1917 року. По цілому світі появляється в теперішню хвилю понад 2.000 часописей й журналів в українській мові, із яких одначе поважна їх частина появляється в совітах в комуністичних цілях.

Українська наука може похвалитися дуже гарними успіхами, однак нажаль уважає світ наших учених як представників чужих націй. Наприклад математик Остроградський, фізик Полюй, антрополог Вовк (Волков) виступають всюди як чужі нам люди, хоча вони із своєї сторони явно признавалися до українства. На полі українства із маси визначних мусить вирізнити ім'я історичного дослідника Михайла

Грушевського. В році 1873 заложено у Львові Українське наукове Товариство ім. Шевченка, а в 1918 році повстає в Києві Всеукраїнська Академія Наук, яка мусить не один перетерпіти удар під совітським режимом.

Стільки гекатомб жертв — здається — не поклада ніодна нація на вівтар своєї культури, що українська!

І сьогодні у боротьбі за свобідний вияв своєї національної героїчної культури бореться український письменник і вчений, як і простолюдин під пекольним режимом Червоної Москви. Тоді, коли письменники й вчені других народів мають до диспозиції і научні заведення і прекрасні умовини, — то українські нераз підпольно мусять творити вартости національної української культури й маси їх кінчає смертю або тюрмою чи засланням у Соловках та Сибірі.

—о—

Мстислав Всегоренко.

ХОЛМ, ГРУБЕШІВ І ПОСЯННЯ.

Вперше довелося мені бути в Холмі літом 1930-го року в переїзді з Берестя до Львова. Користуючи з двох годин часу, я бажав оглянути та кинути оком на вид колишньої столиці короля Данила. Очевидно мене цей вид пригнобив: місто жидівське, на його вулицях чути виключно польську мову. Я проходив вулицями Холма зі своїми дотогочасними товаришами подорожі й "служби"; всі ми були в солдатських одностроях. Та не зважаючи на цей наш однострій якісь польські гімназисти почали вигукувати під нашою адресою, коли почули, що ми говоримо по українськи. Мої молодші від мене товариші не стерпіли, щоб не зареагувати; ляхата пішли від них у розтіч. Треба було використати тогочасну вигідну позицію в одінні польського солдата хоч у такий спосіб. Ось такі в мене спагоди з мого першого побуту в столиці короля Данила.

Вдруге довелося мені бути в Холмі в квітні 1940 року. Положення для українців змінилося там на краще. Проте не треба думати, що поляки й жиди пропали вже в Холмі без сліду; товпи одних і других вражають нашу людину більше, як у Люблині. Ніби далі для поляків було актуальним гасло: "не дами земі".

Але ж і з нашого боку йде праця в Холмі вперед. Собор ще в часі мого побуту не був у наших руках; проте українці сподіваючися, що генерал-губернатор кермуватиметься тільки справедливістю, — в чому, як бачимо тепер, не завелися — не обмежували своєї діяльності

тільки чеканням. У всіх ділянках, де тільки могли, кинулися до праці. Холмський Український Комітет, завдяки проворности його провідників, від листопада 1939 р. планово підмічує приїзшим до Холма землякам-фахівцям відповідні становища й варстати праці. Це не значить, що шукає тепленьких посад, тільки служить радою й помічку оснувати відповідне й корисне для нашого загалу й самої підприємчової одиниці підприємство. Для людей невідприємливих немає місця в Холмі, подібно як і в інших місцях; тимто доводилося мені чути нарікання від деяких земляків на декого з проворних членів комітету, мовляв, нас скривджено, нам цей і той член комітету перешкодив заняття таку-сяку посаду. На ділі, як довідався я — пошкодовані не подолали своєму завданні, а їх жаль до людей не оправданий. Є хтось, хто підсичує ненависть українців з одної країни до їх братів з іншої української землі; хтось сіє між холмським громадянством пострах перед "уніятами". Очевидно ці сівачі незгоди прикриваються в балачці плащиком "соборности", "всеукраїнськості", "великої ідейности", "великих заслуг за собою", про які до речі, краще не писати. Пора б їм тільки схаменутися й не киринити!

На щастя не мають киринники послуху серед українського громадянства Холмщини. Серед нього втішуються повагою зайшли з півдня на Холмщину українські діячі, що мають за собою довголітню працю на національній ниві.

З ними теж співпрацюють старі заслужені холмські місцеві діячі, бо у справжніх людей праці суперечок не може бути, тільки робота.

Окружний Кооперативний Союз по зразку колишніх східно-галицьких кооперативних союзів вже випер зі столиці короля Данила "спулдзельних" зайдів. Є в Холмі дві українські книгарні; зате відчувається брак місцевого українського видавництва книжок і часопису. Іду Люблинською вулицею й тут то там бачу українські вивіски на крамницях.. Радіє душа, що українці здобувають назад втрачені позиції. На вулицях часто чути українську мову, за яку продовж 20 років поляки в Холмі напастували наших людей.

Хочу пізнати осередок південної Холмщини Грубешів. Іду туди на Рейовець, Красностав, (колишній Щекарів). Заваду й Замость, що було свідком слави Богдана Хмельницького 1648-го року та де відбувся 1720-го року славний собор, що унормував відносини в уніятській українській церкві. Чим ближше до Грубешова, там можна ще доглянути з вікна поїзду українську церкву. Ось церква в Гостинному, недалеко від стації Конопне, то церква в Конохах недалеко Вербович. Неділя — й тому бачу — як вертаються люди святочно вбрані з церкви до своїх сіл, в яких поляки церкви понищили. Тепер на лицях людей веселий усміх: адже скінчилися їх терпіння, можуть свobodно молитися Богу в своїй церкві, бодай в іншому селі, але дасть Бог побудують знов у своїй таки селі. Весняне сонце освічує доколичні поля колишніх осередків Волиня † Червеня. Традицію останнього між народом зберігав турковицький монастир, що його теж не пощадила польська вандалська рука. Та пропадуть ці руїни й гнобителі, як обри.

В саме полудне приїжджаю до Грубешова. Тут українські вивіски на крамницях переважають; переважно теж гомонить українська мова. Здається мені, що я в якомусь галицькому містечку, з перевагою українського населення. Є тут місцевий Український Комітет, є кооператива "Пробоем", є харчівня "Дніпро" і т. д. Назви вказують, що Грубешів змагає держатися своїх національних святощів.

Заходжу до міської православної церкви Успення Пресв. Богородиці. Вибудована вона в 1875 році, але розмальована коштом місцевого благочинного о. Григорія Метюка й декого з парохіян у 1936 році. Розмалював її гарно Олександр Цикуцький, що старався надати церкві якнайбільше українського виду. Церква була в часі богослуження заповнена вірними;

час від часу заходили поглянути на церкву й послухати богослуження військові німці; вони ступали поважно й не в одного певно православного викликував побут чужих гостей у церкві радість. Бо ж до осені 1939 року військові поляки відносилися до православних українських святощів тільки з наругою. Грубешівський панотець і діякон, оба українці; все таки не позбулися цілком московської вимови церковнослов'янської мови, хоч о. благочинний виголосив проповідь гарною українською мовою.

Своїм виглядом не подобали вони на колишніх російських батюшок.

Церковні старшини, що в часі богослуження збирали по прийнятому звичаю датки на церкву від вірних, висловлювали подяку словом "дякую". Галицькі впливи на мешканців Грубешова помітні на кожному кроці. А в тім нічого дивного: наплив українського свідомого елементу з півдня в Грубешові й околиці значний.

Уніятські богослуження для галичан відбуваються в костелі Станіслава Костки, слід би нашим громадянам подбати, щоб поляки звернули забрану колись уніятську церкву св. Ніколая.

Посяння — це волості ліворуч Сяну, що обхоплюють тепер повіти: Перемишль, Ярослав, Ланцут, Переворськ і Ряшів. Від X. ст. разом з іншими галицькими волостями належало Посяння до київської держави; відтак, коли ця держава поділилася в другій половині XI-го ст. Посяння стало складовою невідлучною частиною перемиського, від половини XII-го ст. галицького князівства. Перемишль, якого тільки частина лівобіч Сяну лежить на Посянні, був уже значним городом у 981 році за часів князя Володимира Великого (980—1015). Його син Ярослав Мудрий (1018—54) оснував у 1031 р. город Ярослав. За часів приналежності Посяння до галицької держави (XII—XIV. ст.) існували вже городи Ряшів і Переворськ над Вислоком.

Коли в половині XIV ст. загарбав Галичину польський король Казимир Великий, Посяння було ввесь час аж до першого поділу Польщі в 1772 році складовою частиною т. зв. руського воевідства зі столицею у Львові. Над Вислоком поселилися в тих часах німецькі колоністи, що згодом спольщилися (назва міста Ланцут від німецької назви Ландсгут). Внаслідок того, колись чисто українське Посяння тепер у більшості спольщене; українські оселі — це гейби оазі серед пустині. Українське населення цих осель у наслідок польського оточення затратило подекуди, як от у Заліссі і Білій коло Ря-

шева свою мову, але зберігають свою греко-католицьку віру й обстоюють завзято свою приналежність до української народности.

Зразкові твердині українства на Посянні — це село Бонарівка в ряшівському та Опарівка в коросненському повітах, що впливають освідомляючо на інші наші доколичні села в ряшівському, березівському й коросненському повітах. Але тому що ці села тяготіють до Лемковини, згадаю про них ще при обговоренні останньої.

В північній частині Посяння гідні наслідування українські міщани в Лежайську, що є українським національним осередком не тільки для наших сіл у ланцутському, переворському й ніському повітах, але також для Тарногородщини й Білгораїщини на Холмщині.

Тимто в переїзді з Люблина до Ярослава я рішив зупинитися на пів дня в Лежайську, що має 15% українського населення.

Іду з залізничної станції вулицями місточка й радію на вид великої кількості українських крамничих вивісок. Пізніше, побував я в Ярославі й ствердив, що Лежайськ має більше український характер, ніж Ярослав. Є в Лежайську місцевий Український Комітет з рухливим головою місцевим парохом на чолі. Мурована скромна церква Успення Богоматери має за собою 120 років. На жаль, не застаю пароха, бо негайно після приїзду з нарад у нашому центрі поїхав помагати в душпастирських передвеликодніх обов'язках своєму сусідові парохіві с. Дубна.

Дубно лежить при усті Вислока до Сяну й не сусідує безпосередньо з Лежайськом, — між ними лежить ще село Виравиця, — але про те наші парохі є собі сусідами. Село Дубно — це чисто українське село й може також світити зразком для інших сіл. Є там читальня "Просвіти", кооператива "Труд", кредитівка "Злука", кружок "Сільського Господаря" й свій народній дім; у 1939 р. порозв'язувала й позамикала польська влада читальню "Просвіти", "Районову молочарню", кружок "Рідної школи", "Сокіл" і "Луг", а українську мову навчання в сільській школі змінено на польську.

Не від речі буде згадати, що в початках минулого століття народився в священничій сім'ї в селі Дубні меценат галицького культурного й літературного життя, судовий радник Михайло Качковський. Не зважаючи на те, що вже не раз у передвоєнній львівській українській пресі і в книжочці "Просвіти" п. н. "Нариси з історії галицького москофільства" (Львів, 1935) було виказано, що він не був москофілом, якийсь

нечитальник у дописі про Дубно в "Краківських Вістях" (1940, ч. 49) безпідставно пише про якусь "русотяпську роботу Качковського". Качковський любив свій нарід, жив скромно й підпомагав заощадженим грошем сучасних йому галицьких письменників, між іншими також представників тогочасного напрямку, як Володимира Шашкевича й Ксенофонта Климковича. На розвиток галицького письменства, науки й піднесення народньої освіти призначив він свої ошадності. Щоб їх дістати в свої руки, москофіли назвали його імям основане вже після його смерті товариство. І не треба більшого глуму над пам'яттю Качковського, як те, що товариство й читальні з його імям були в останніх часах під польським покровом. Адже Качковський, як і сьогочасні його земляки на Посянні, був завзятим ворогом всякої польщини.

Але вернімся до Лежайська. Тут радо почав мені оповідати один з місцевих громадян про самозбереження автохтонного українського населення в Лежайську в часах лихоліття. Хоча українці були в меншині, почували себе "родаками" — як висловлювався мій інформатор — цебто автохтонами, бо зайдами — говорив він — у Лежайську є поляки. І справді, Лежайськ уже був містом, коли в 1354 році завойовник Галичини, польський король Казимир Великий, надавав ряшівську волость Янові Пакославові з Стожищ. Границю між цією волостю та іншими галицькими волостями означено в акті надання так: від оселі Дуброви, що притикає до судомирської землі, до Лежайська, що лежить на межі ярославської і ряшівської волостей, а звідтам до городу (замку) Чудець над Вислоком. Дуброва — це теперішнє село Дубрівка при Улянові ніського повіту, недалеко устя Танєви до Сяну. Там теж видержувало наше населення польські шикання продовж століть, але своєї віри й національності не покинуло. І гордо мажуть сьгодні сказати дубрівчани всьому українському народові: "Ми видержали, тримаючись прабатьківського заповіту — ні одної пяди рідної землі в польські руки!"

Українське населення Посяння, хоч і забуло подекуди українську мову, проте зберігаючи українську історичну національну традицію, не розуміло, як міг їх забути галицько-український провід у 1918 р. Докори під адресою останнього довелося мені чути й від уроженців Лежайська й Бонарівки. І слушно: як можна вирікатися прабатьківської землі?

В самому Лежайську заложено читальню "Просвіти" ще в 1905 р. Тоді по українськи говорила тільки та лежайська молодь, що й

пощастилось вчитися в гімназії; старше покоління, серед нього й самі основники читальні "Просвіти" не знали своєї рідної мови й говорили по польськи. Заслуги при організації українського національного й культурно - освітнього життя в Лежайську поклав пок. місцевий парох о. Олександр Паславський (†1908); після нього корифеєм цього життя був місцевий родич, адвокат др. Бронислав Геллецінський (†1939). З Лежайська вийшли відомі ширшому нашому загалові священники: композитор о. Йосиф Кишакевич та проповідник і автор популярних книжочок о. Осип Годунько. З їхніми прізвищами стрінеться заїзший до Лежайська, бо може зайти там до двох привітливих українських ресторанів Кишакевича і Годунька.

В 1907 р. оснували лежайщани кружок "Сільського Господаря", в 1913 р. вибудували свій власний "Народній Дім". Робота лежайських просвітян не подобалася полякам. Тому в початках світової війни на доноси місцевих поляків і жидів опинилося під закидом москофільства в Талергофі 25 лежайських просвітян; половина з них умерла таки в талергофському таборі інтернованих, інші втратили своє здоров'я. Проте лежайщани не застрашилися. До 1918 року проповіді священник виголошував у церкві по польськи, тому що найбільше греко-католицьке населення говорило по польськи.

В часі світової війни лежайські українські вояки використали свою зустріч з тими своїми земляками, що говорили рідною мовою; від них навчилися вони української мови й після повертуту з війни в 1918 році зажадали від священника, щоб виголошував у церкві проповіді тільки по українськи. Від 1918 року виголошують священники в лежайській церкві тільки українські проповіді, а українське населення говорить тільки по українськи. Ті, що ввесь час світової війни сиділи дома, навчилися української мови від тих, що вернулися з війни. Не зважаючи на польські шикани, українське національне культурно-освітнє та економічне життя в Лежайську розвивалося; аж у 1939 році польська влада розв'язала всі українські товариства. Тепер українське життя відновилося знову, проворні лежайські українці здобули вплив у міській раді, що рішила назвати вулиці іменами українських діячів: гетьмана Богдана Хмельницького (був. Цянова), Івана Мазепи (був. Змулиск), Тараса Шевченка (б. Перацького), Маркіяна Шашкевича (б. Підвільшин) і Івана Франка (б. Ставова).

Недалеко Лежайська українські села крім згаданого Дубна: Курилівка, Жухів, Пискуро-

вичі, Ожана, й Старе Місто, в якому перед світовою війною була читальня товариства ім. М. Качковського; але по війні всюди розвивалося тут гарно українське національне культурно-освітнє життя, не ізважаючи на шикани поляків, що на передодні скону своєї держави в 1939 році всі українські товариства в цих селах порозв'язували. В с. Крешовичах залишилося до наших днів ще 11 греко-католиків. Усі ті села тепер відітхнули, шкільна молодь може вчитися в школі своєї рідної мови. Завдяки тому в Жухові чи в якому іншому селі, стрінете дитину, що краще говорить по українськи від своїх батьків. Слід додати, що тепер усі села колишнього любачівського, ярославського й ланцутського повітів правобіч Сяну по цьому боці кордону прилучено до білгорайського повіту.

Найбільше українське місто Посяння — Ярослав — щойно промощує собі шлях стати осередком українського національного життя в сьогочасному Генерал-Губернаторстві. З того приводу мимохіть пригадується австрійський проект у 1772 році зробити Ярослав столицю Галичини; та цього проекту не здійснено, столицей став Львів. Ярослав має за собою крім свого княжого оснування й інші українські історичні традиції. На прикінці XVII-го століття Ярослав належав до князів Острозьких; є традиція, що в єзуїтській колегії вчився гетьман Богдан Хмельницький. Тепер осів при ярославській міській церкві св. Спаса, вибудованій в першій половині XVIII ст., перемиський єпископ-помічник о. Григорій Лакота. Ярославський Український Комітет під метким ідейним провідом поконує великі перепони з боку місцевих поляків, що й після скону своєї держави не хочуть уступити з своїх позицій на українській землі.

—o—

Дмитро Федик.

МЕСТЬ ДУХІВ.

Вставайте! Будіться дрімучі герої!
 До зброї Вас кличуть! — До зброї!
 Народ Ваш в темряві дороги шукає —
 Ще сумерк — ще темно — палить же пожежі!
 Шляхи — ореол Ваш освітить-осяє!
 Ідїть напереді пробоем як стежі —
 І піде за Вами народ, як лявіна,
 І греблі розібе — змете хуртовина!
 У вірі наново нам очі розблиснуть,
 Гармати до бою побідно заграють,
 Гранати в повітрі сміхом нам свиснуть
 Прапори високо у славі замають
 Кріси заговорять грізні:
 І встануть герої із кричі твердої нові!

УКРАЇНЦІ МАНІФЕСТУЮТЬ.

Дня 22-го червня 1941 р. відбулися в Берліні великі маніфестаційні Збори Української Кольонії з нагоди воєнної кампанії на Сході Європи проти Большевії. На Зборах, що відбулися в домі Філії УНО при Берлінерштрассе явилася більше як півтисячі українського робітництва.

Всі учасники прийшли на Збори самочинно, бо закороткий був час, щоб можна було зібрати всіх українців, що живуть в Брукліні. На Зборах крім голови Філії п. В. Зайцева були присутні п. отаман др. Никифор Гірняк як президент Головної Управи УНО і п. сотник др. Богдан Гнатевич.

В Президії Зборів від студентства був п. Яків Шумелда. Збори відкрив п. В. Зайців. Повстанням на струнку привітали присутні прийшлих гостей. — Референтом Зборів був п. Петро Олійник, що в коротких словах представив розвиток подій до дня 22-го червня 1941 року і спинився довше на завданнях, що їх накладає на українців сучасний час боротьби з

червоною большевицькою Росією, що була смертним маревом знищення для цілої Європи й всего культурного світа.

День 22-го червня, що започаткував боротьбу з ССРСР є днем народження справді нової Європи, увільненої від тої великої світової зарази, якою була комуністична Росія. Цей день є рівночасно і днем відновлення великих зорганізованих змагань Української Нації, що досі сама керувалася в боротьбі з Кремлем. — Визволення Східної Європи й відновлення Самостійної Соборної Української Держави є передумовою і запорукою справді нового ладу й порядку в Європі.

Маніфестаційні Збори горяче прийняли боротьбу Німеччини з Советами й приєднаються до неї, як виразники українців у Німеччині. **Спонтанними окликами "слава" на честь Провідника Українських Націоналістів, полковника Андрія Мельника, — "Хай живе Самостійна, Соборна Українська Держава"** та відспіванням боевого гимну закінчено Збори.

(Краківські Вісти).

ХРОНІКА НАШОГО ЖИТТЯ

Спрінгфілд, Н. Дж.

Український Національний Здвиг.

Рікрічно вже кілька літ зчерги Окружні Управи ОДВУ стейтів Нью Йорку і Нью Джерзі спільно улаштовують т. з. Український Національний Здвиг, а чистий прихід з того підприємства пересилають до Центральної Управи ОДВУ на визвольно-інформативну акцію.

Цьогорічний Здвиг мав місце в просторім Сінгерс парку, в Спрінгфілд, Н. Дж. І помімо того, що того самого дня відбувалося крім тої імпрези ще кілька пікніків, цьогорічний Здвиг увінчався повним успіхом. Гарна погода стягнула багато людей не тільки з Нью Джерзі, але також гарно зарепрезентував себе Нью Йорк. Не бракувало теж і наших однопідприємців з Пенсильванії, які все

своєю присутністю доказують що на Здвиги улаштовані ОДВУ виплатиться приїхати аж з так далеко.

Програму свята отворив п. Г. Кальба, голова Окружної Управи ОДВУ в Нью Йорку. У своїй промові він досить обширно згадав про значіння таких здвигов для піддержки нашої ідеалістичної справи. Помімо великих перешкод, що довелось нам зазнати при улаштованні того свята, Здвиг той дійсно являється великим. Жалко приходиться нам згадувати, що навіть наш союзний орган "Свобода" відмовився помістити платне оголошення про той Здвиг. Коли "Свобода" поміщує такі бздурні оголошення, як про лічничі зела, що тільки натягають українську суспільність і збогачують кишені спекулянтів та широко розрекламує чужі підприємства, коли свого часу давала великий роз-

голос польській опері "Гальці" і рівночасно відмовляється поміщувати наші національні підприємства, коли люди, що ті підприємства улаштовують всі майже є членами УНСоюзу, то поступок редакторів щоденника "Свободи" є прямо підлий і кримінальний. Коли візьмемо матеріяльну сторону того щоденника, всі знаємо, що він ледви дише. І коли редактори з бенькартським розумом беруться пояснювати своїм читачам причину упадку української преси з одної сторони, а з другої сторони відкидають оголошення такої організації як Організація Державного Відродження України, яка на протязі свого одинадцятилітнього існування виказала свою простолінійність та відданість Українській Справі, то їхня тактика є каригідна і повинна бути остро осуджена цілим українським громадянством в

Америці. Ми, що зродилися в боротьбі і зорганізувалися до боротьби, приймаємо некультурний вибрик національних шкідників як точку на нашу програму. Сумно лише, що такий низький спосіб боротьби приймають ці панове.

На святі промовляла п. М. Левицька, голова Головної Управи УЗХ, яка у своїй короткій, але змістовій промові закликала українське жіноцтво ставати в ряди УЗХ і там працювати для добра української справи. Пані П. Різник говорила по українськи і по англійськи в подібній справі, а саме про несення помочі українським інтернованим у Швейцарії. Від молоді промовляв молодий енергійний українець пан Т. Моторний. Він гарячими словами закликав молодь ставати в ряди ОДВУ і тим способом нести поміч нашим браттям у їх визвольних змаганнях. Головним промовцем був пан Теодор Свистун з Філадельфії. Він остро осуджував бездіяльність так званого Українського Конгресового Комітету. Шановні читачі знайдуть його промову надруковану в іншому місці у тому числі "Україні".

Не бракувало рівнож і концертної програми. Гарно під тим оглядом списалися молоді танцюристи з Пасейку, які вміло і артистично виконали своє завдання. Пасайчане дійсно можуть бути горді зі своєї дітвори. Мило і симпатично чарувала присутніх своїм голосом панна Маруся Полин'як. За це присутні нагородили її рясними оплесками.

На заклик п. Свистуна зібрано \$49.25 на Українське Інформативне Бюро. По одному доларові зложили слідувачі пані і панове: Т. Рудий, В. Літепло, М. Вольницька, А. Кулич, М. Воробець, Р. Гарбачевський, С. Клодій, М. Цебрівський, І. Гаврилко, Е. Оніщук, М. Чайка, В. Матвіяс, В. Іваник, П. Сосницький, Демкович, Трусевич, В. Осадчук, І. Пасічник, М. Зін, М. Леськів, Т. Свистун, В. Черева-

тук, Трусевич, Л. Годівський, Л. Стандерт, М. Романишин, М. Припхан, П. Квочко, С. Гумецький, М. Білик, П. Жуковська. По 50 центів: М. Михалевич, І. Гузар, О. Гумовська, М. Іваник, М. Мельничук, І. Маркович, О. Березівський і С. Черник. Решту зібрано дрібними датками. Комітет, що улаштував той Здвиг передав Центральній Управі ОДВУ \$105.00 на визвольну - інформативну акцію. Гарний цей примір Окружних Управ стейтів Нью Йорку і Нью Джерзі повинен бути дороговказ для інших як працювати для добра і користі нашої справи.

Комітетові, що доложив багато труду і праці зокрема належить подяка, а спеціально жіноцтву з Елізабет і Нью Йорку, що багато часу посвятили праці на тому Здвизі. Віримо, що на слідувачий рік не буде на той самий день більше пікніків, а Здвиг напевно буде Українським Національним Здвигом зі стейту Нью Джерзі і Нью Йорської округи.

Член Виконного Комітету.

—о—

Стейтовий День в Конектикот.

В неділю, дня 3-го серпня відбулося величаве свято Стейтової Організації і відділів УЗХ в Бриджпорт, Конн. Гарна погода дала нагоду розпочати це свято скорше чим було пляновано. Парк доволі просторий, при битій дорозі вже від полудня заройвся різноколірними самоходами, а ще різноманітнішими строями. Хлопці і дівчата, що брали участь у танковий виступі пишались цегов писанки на тлі парку у своїх строях. Чудовій гармонії, яка панує між чоловіками Стейтової Організації з одної, а жінками, членицями УЗХ з другої сторони, треба завдячити, що в тім стейті рікрічно такі свята відбуваються з повним успіхом. Розподіл праці поміж членами тих двох організацій є так гарний, що так Стейтова Організація, як і Відділ Українського Золотого Хреста завдячують своє існу-

вання та свій гарний розвиток. Завдяки повної кооперації тих двох організацій, українці можуть похвалитися у стейті Коннектикот звязками з американцями та їхніми організаціями. Доказом того це виступи визначних американців на різних українських святах, як приміром минулого року виступ секретарки Інтернаціонального Інституту пані Кенеді, а цього року майора Дж. Меккліві і репрезентанта говернора, п. Лекі. Виступ так визначних представників з американського світу на українських імпрезах, вказують, що українці в стейті Коннектикот зуміли собі здобути не лише симпатію, але також і пошану в американців.

Коло третьої години зполудня розпочалася програма свята. Перша її частинка відбулася в галі, а отворив її вступною промовою п. Чернявський, урядник Стейтової Організації. У своїй доволі обширній промові п. Чернявський розказав про ціль такого свята та його значіння. Дальше говорив о. Бек і представив репрезентанта говернора, п. Лекі. Цей говорив про "дефенс" з таким патосом, що слухачі переривали його промову кількома наворотами рясними оплесками. Від комітету, що улаштував вище згадане свято, зложив йому подяку о. Бек.

Крім промов були ще танці і хорові продукції. Хоровий виступ був під проводом диригентки п. Ніжанківської. Всі виступи того хору були нагороджені гучними оплесками. Також наша молодь мала нагоду зарепрезентувати і народні танці, якими проводила панна Максимів. Участь у тих танцях брали молодші і старші, а навіть виступала одна пара, здається мені п'ять-літків. Присутні також не шадли їм овацій. Тут годі поминути п. Гіни, який учив ті танки і якому сміло можна завдячувати поширення наших народніх танків у цілому стейті Коннектикот.

Друга частина свята відбулася під голим небом, в парку. Говорила пані Чернявська, голова відділу УЗХ з Бриджпорт, пані М. Лехицька, голова Головної Управи УЗХ з Нью Йорку і пані М. Демидчук, голова організаторка УЗХ також з Нью Йорку. Пані Лехицька, як голова УЗХ привітала присутніх і вказала на найголовніші наші завдання під теперішню пору. Особливо члениць УЗХ заохочувала пані голова до праці і витривалости у тих важких часах. Пані Демидчук говорила загально про ролю української жінки в теперішніх обставинах і під сучасний момент.

Після промов п. Чернявська і ще одна члениць УЗХ пішли за збіркою на наших полонених у Швейцарії і Франції. Збірка принесла \$31.42, яку передано до Головної Управи УЗХ у Нью Йорку.

Під сам кінець свята приїхав майор, Мекклів і своєю промовою закінчив це гарне свято. Він згадав українців як добрих і лояльних горожан Сполучених Держав і побажав їм успіху у їхній дальшій праці. Пан Чернявський подякував майорові за гарні слова і тим закінчив програму свята.

На кінець годиться згадати, що жінки з УЗХ, а це пані: Чернявська, Бих, Глива, Папроцька. Монюк та ще кілька є справді ідейними та працьовитими одиницями нашої організації і годі уявити собі якесь свято в стейті Коннектикот, яке обійшлося без їхньої праці та труду. Нехай нагородою їм за це буде їх внутрішнє переконання, що все що роблять, роблять для доброї справи. **Гість.**

День Жінки в Шикаго.

Хоч в минулім числі "Україні" був доволі докладний допис про жіноче свято в Шикаго, помимо цього належить поробити деякі зауваги, що не були поміщені у дописі. А саме не зі злої волі пропущено в дописі імя молоді і дуже

талановитої бесідниці, пані Іванни Когут. Пані Когут була першою бесідницею і своєю дуже старанно обробленою промовою зробила на слухачів гарне враження. Вона апелювала до молоді, щоб та брала активну участь в організаційнім і громадянським житті, а не гляділа байдужо на українські справи. Промову бесідниці публіка нагородила довгими оплесками. Також годиться згадати містрголову 12-го відділу УЗХ, паню Боднарчук, яка своєю працею та вказівками багато причинилася до звеличання того свята. З приємністю бажемо подякувати пані Шемердяк, голові місцевого відділу Союзу Українок за зложення широго привіту. По святі відбувся в домівці УЗХ відчит п. Демидчук, на який прийшло багато жінок, які не стоять у відділі УЗХ. Зараз по відчиті було доволі запитів, на які прелегентка давала вдовольняючі відповіді. Слідуючого дня члениць УЗХ улаштували в домі п. Куць маленьку гостину, де явились усі члениць. В часі того прийняття були коротенькі промови. Гогоєс забірала: п-і Кликун, Стронська, Боднарчук і інші. На кінець п. Демидчук дала їм відповідь і при тім теж подякувала за так ширю гостину. Віримо, що ті три дні, які п. Демидчук перевела з шикагівським жіноцтвом і членицями УЗХ, останеться на довго у нашій пам'яті нас усіх.

Анна Стронська,
секр. 12-го від. УЗХ.

Клівелянд, Огайо.

Примірне весілля. Клівеляндська громада не раз давала вже доказ своєї національної свідомости несучи поміч українському визвольному рухові. Доказ того між іншими це примірне весілля панни Катерини Якубик і пана Петра Туцького. Обое молодята недавно приїхали з краю і зараз як свідомі громадяне вписалися в члени ОДВУ і стали тихими, але щирими працівниками на

народній ниві. На весіллі гості гарно забавлялися і щоб ще більшою радісною для панства молодих була ця весільна забава, гості постановили зібрати дещо гроша і на визвольно-інформативну акцію. І так: молодята, панство Туцькі жертвували з тої нагоди \$3.00; по одному доларові зложили: М. Пекар, В. Пендур, С. Юник, М. Бойко, А. Хміль, О. Ціхоцький, Е. Бак, А. Федончик, В. Жук, а О. Клипка — 50 ц. Збірка разом принесла 12.50 доларів і повну суму переслано до ЦУ ОДВУ на призначену ціль. Вельмиповажним жертводавцям на народну ціль належить щира подяка. Молодятам бажемо на їхній новій дорозі життя щастя, згоди і взаємної любови.

Василь Жук.

Проспект Парк, Н. Дж.

В неділю, 17-го серпня панство Матвіяси обходили неабияку радість. А саме їхня улюблена і одинока донечка панна Оля з відзначенням укінчила каледж і родичі з того приводу запросили свою ближню родину на прийняття, що з тої okazji відбулося в домі п-ва Матвіясів. Панство Матвіяси, які все і при кожній нагоді піддержують наш визвольний рух і тимразом жертвували на визвольно-інформативну акцію суму \$5.00. ЦУ ОДВУ радіє разом з п. Матвіясами і дякує за жертву, а панні Олі бажє дальших успіхів.

Помилково не подано у попередньому числі нашого журналу у списі жертводавців, що склали свої жертви з нагоди 11-го Зїзду, паню Евдокію Криловську, яка жертвувала на визвольно-інформативну акцію \$5.00.

Філядельфія, Па.

У списку жертводавців, що жертвували на панахиді по сл. п. полк. Евгєну Коновальцеві пропущено п. А. Тоганчин, яка зложила на визвольно-інформативну акцію \$1.00.